ՏԱՐԻ 45ՐԴ — ԹԻՒ 245 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1902 — 7 ԶԻԼՔԱՏԷ 2 ՇՈՒՊԱԹ 1317 — ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԷՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղռ.	50
Գաւառներու համար	108 ղռ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ:
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ:

منظومهٔ افكار
صاحب امتياز ومدير مسئولى
اوحانس فريد قيصريان
مطبعه و اداره خانه سى
باب عالى جوارنده ۳۸ نومرولو دائرهٔ مخصوصه

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ «ԲԱՍԻՄ»
ԳՐՔԻ ՁԵՒՈՎ ՁՐԻ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ
ՏԵՏՐ ԱՌ ՏԵՏՐ
"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ն ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ
1902 ՓԵՏՐՎԱՐ 25ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
(Կ... ... երեսի ծանուցումը)

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ՔԵՆԻ, ՔԵՆԵԿԱԼ, ԶՈՔԱՆՉ, ՏՈՒՆ-ՓԵՍԱՅ

Բաց թատերգակ մը, կամ կարող վիպասան մը կրնայ խոշոր հատորներ լեցնել, ընտանեկան այս համախմբութեան վրայ, որուն կուռ շրջափակին մէջ ամփոփուիլ, ամէն մարդու գործ չէ շիտակը: Անոնք որ ապրած են այս խիստ բաղադրեալ մթնոլորտին մէջ, անոնք որ իբր փեսայ մտած են ուրիշի մը յարկէն ներս, և կամ օտար մը առած են իրենց աղջկան իբր փեսայ՝ գիտեն արդէն թէ, ո՛րչափ փափկանկատ են փոխադարձ յարաբերութիւնները, հարսնիքէն առաջ և անկէ վերջ:

—Ինչո՛ւ սաանկ աչքերնիդ ճամբան կը ձգես, քե՛ռայրս:

—Քեռայրս անուշեղէնէն շատ կ'ախորժի:

— Պատուհանը գոցէ՛, քեռայրս, ... չի վզաւէ:

Ի՛նչ գուրգուրանք, ի՛նչ սէր, ի՛նչ համակրանք, քենիներէ՝ իրենց քեռայրին. արքայութիւնը գրեթէ այն տունը ուր փեսայ երթալու բախտը պիտի վայելէ երիտասարդը: Քենեկալներ փափկանկատ ու քաղաքավար՝ անխնայ պատիւ կը շռայլեն իրեն, չուկան, զբօսարանը, ճամբան, երեկոյթին մէջ և նոյն իսկ այցելութեան պահուն:

Հապա զօքանչը՛, Աստուա՛ծ իմ, ի՛նչ մեղրածորան լեզու, ի՛նչ որդիական սէր, ի՛նչ անդիմադրելի համակրանք. աշխարհի բոլոր երջանկութիւնները, մինչեւ իսկ տարիներէ ի վեր մեծցուցած աղջիկը փեսին կը կամենայ: Անիկայ ամենէն ժիր, գործունեայ, լեզուանի, համակրելի մարդն է, փափկաճաշակ է, ամէն բանի ընտիրն ու պատուականը կը սիրէ, նախապատուութիւն կ'ուզէ միշտ, վերջին ծայր նախանձախնդիր է արժանապատուութեանը մասին և չի ներեր որ ո՛չ ոք իրմէ առաջ անցնի:

Ասոնց ամէնքը, իրական են ամուսնանալէ առաջ, երբ մարդ տուն փեսայ պիտի երթայ ո և է մէկու մը: Արդէն Պոլսոյ մէջ ո՞վ է որ տուն փեսայ չ'երթար: Հարիւրին հազիւ տասը՝ հարսը իր տունը կը բերէ. ասոր մեծամասնութիւնը երիտասարդներուն, իրենք են որ փեսայ կ'երթան հարսին տունը, հետեւաբար առանց բացերը ծածկելու, կրնանք բացայայտօրէն ըսել որ, Կ. Պոլսոյ ընտանեկան կեանքին հետ սերտ առնչութիւն ունեցող շահեկան խնդիր մ'է որուն վրայ կը գրենք:

Քենինե՛րը:

Այս է օրուան խնդիրը Անգլիոյ մէջ. մարդ կրնա՞յ ամուսնանալ իր քենիին հետ, (կնոջը մեռնելէն ետք անշուշտ):

Երջանիկ անգլիացիներ, կ'երեւայ որ չարունակ դրախտի կեանքը կը վարեն ամուսնական յարկի ներքեւ. այնչափ գոհ են իրենց քենիներէն, զօքանչներէն, քենեկալներէն որ երկրորդ անգամ երբ ստիպուին ամուսնանալ, միեւնոյն ընտանիքէն չեն ուզեր օտարանալ ու խստիւ կը պահանջեն նոր օրէնք մը որ թոյլատրէ իրենց՝ քենիներու հետ ամուսնանալ:

Մինչդեռ մեր մէջ, բոլորովին հակառակն է և չատեր ակնդէտ կը սպասեն հաստատութեանը նոր օրէնքի մը որ իրաւունք տայ իրենց ազատելու քենիներէ, քենեկալներէ, զօքանչներէ, այլ՝ ... հանդերձ:

Վերջերս հոն հոս կրկնուած ընտանեկան գժտութիւններուն ու ամուսնական բաժանումներուն պատճառը պրպըտեցինք և մեծ զարմանքով տեսանք որ բաժանում պահանջող ամուսիններէ և ո՛չ մէկը ուղղակի գանգատ ունի իր կեանքի ընկերին դէմ. ամէնքն ալ երկու կողմի ընտանեկան պարագաներէն ծնունդ առած և յետոյ աստիճանաբար մինչեւ Դատ. Խորհուրդ հասած վէրքեր են:

Զօքանչները, քենիներն ու քենեկալները պատասխանատուութեան մեծ բաժին ունին ընտանեկան դատերուն մէջ: Շոյուած, փայփայուած փեսացուն որուն վրայ կը գուրգուրային ամէնքն ալ, ալ աւելի մարդը չէ փեսայ գալէ ետք: Քեռա՛յրս տիտղոսը որ այնչափ սիրով կը շռայլուէր, հիմայ ... փոխուած է և նազելաչուք քենին չի բաւականեր անունն իսկ արտասանել քեռայրին որ բնական մրցակից մըն է իր ամուսնոյն: Նոր փեսան կա՛մ աւելի արժանաւոր է քենեկալներէն և կամ անընդմէջ վար:

Առաջին պարագային մէջ նախանձն է որ կը տոչորէ քենին ու էրիկը. իսկ երկրորդին մէջ արհամարհանքը, նախատինքն է որ կը նետուի փեսին երեսին: Եւ զօքանչը իր անվերջ դիտողութիւնով, չատախօսութիւնով ու յաւակնութիւնով մէջ կը մանայ երկու ամուսիններուն, ուզելով տիրական իշխանութիւն վարել փեսին վրայ:

Ալ բան մը չի գիտեր փեսան այս միացեալ ազգականներուն տեսակէտով. յաւակնոտ, կռուասէր, անբարոյ դաժան մըն է որ չարունակ կը վիրաւորէ զօքանչը, քենիներն ու քենեկալները իր վայրագ բնաւորութեան պատճառով:

—Աստուծոյ աչքին մեռնիմ, ի՛նչ մեծ վաճառականներ, սեղանաւորներ, փաստաբաններ, բժիշկներ ուզած էին աղջիկը, ե՛հ, չի խնդացողը չի խնդար. ան ո՞վ էր որ սաանկ աղջկան մատին ծայրը տեսնէր, աչքը կուրնայ պատահառ եղողներուն:

Այս և ասոր նման սորնացուցիչ գանգատներ ամէն օր մօրն ու քոյրերուն կողմէ կը յեղյեղուին հարսին առջեւ որ այս ամուսնութեամբ նուաստացած տեսնելով ինքզինքը, կը սկսի աստիճանաբար պաղիլ ամուսինէն զոր բոլորովին անարժան կը գտնէ իրեն և ամենամեծ պատճառը իր դժբաղդութեան: Որովհետեւ դժբաղդութիւն մըն է բնականաբար, երբ ո և է աղջիկ հարստութեան ու դիրքի տէր մէկի հետ պիտի ամուսնանար և ուրիշ անարժան մը կը խլէ զինք արժանաւորներու ձեռքէն:

Ալ երեւակայեցէք վիճակը ամուսնական յարկի մը ուր այրը ենթակայ է տեւական քննադատութեան, սորճացումի ու առեխութեան, մինչդեռ կինը օր աւուր կը բարձրացնէ իր արժանիքը՝ ամուսինը խիստ գաճած երեւնալու չափ աչքին:

Զափազանցութիւն չի կայ, զուտ իրողութիւն է ինչ որ կը գրենք և գժտուող ամուսինները յաճախ իրենց ընտանեկան պարագաներու զոհն են Կ. Պոլսոյ չրջանակին մէջ: Զօքանչներ, ապիկար, տղէտ, խաւարամիտ, կ'ուզեն սանձ զնել փեսաներուն, մինչդեռ իրենց անձը կառավարելու կարողութիւնն իսկ չունին: Ցաւառութիւնը մանաւանդ ամենէն մեծ մոլութիւնն է այս ...ններուն. «Չէ՛. իմ բաժս պիտի ըլլայ, ա՛ն ո՞վ է որ աղջկանս խառնուի», այս է իրենց յանկերգը որ շատ անգամ հիմնայատակ կը կործանէ տունը խեղճ ամուսիններու: Մինչեւ իսկ զօքանչներ կան որ կ'ուզեն քիթ խառնել էրիկ կնկան միջեւ բնական եղող ամենէն գաղտնի, ամենէն նուրբական, ամենէն սքօղուած յարաբերութիւններուն: «Մինչեւ որ այսինչ հրամանս չի կատարես, կնկանդ երեսը պիտի չի ցուցնեմ քեզի»:

Ի՛նչ ըսել է, աս ո՛րչափ յաւակնութիւն, յանդգնութիւն, սրբապղծութիւն, աս ո՛րչափ առաջ երթալ, ընտանեկան սրբութիւնը եղծանել է:

Եթէ մեր հնաւանդ սովորութեան պիտի ..., պէտք է որ հարսը գայ փեսին տունը և հնազանդի կեսուրին, կեսրայրին ու տագրերուն: Այս է ուղիղ և բնական ճամբան. եթէ ամուսնութեան մէջ անհրաժեշտ է մէկ կամ միւս կողմի ընտանիքին հպատակիլ, հնազանդիլ, համակերպիլ, բնական է որ կինը քաշէ այդ լուծը: Ֆէմինիստները ի՛նչ կ'ուզեն թող ըսեն, կինը էրիկ մարդէն գերադաս չէ եղած դեռ և եթէ ... մէջ կը յարգուի, կը պաշտուի, անկէ դուրս միշտ ան՝ կինն է որ յանձնառու եղած է չարքաշութեան, անոր համար որ, աւելի ենթակայ է կինը հնազանդելու, քան թէ այր մարդը: Մեր մէջ մանաւանդ երբ դեռ շատ խոնարհ դիրք մը ունի ան, երբ բնաւ մասնակից չէ ո՛չ մեր գործերուն, ո՛չ խորհուրդներուն ու ո՛չ ալ աշխատութեան, երբ տան մէջ սահմանափակուած է անոր ամբողջ կեանքը, ի՛նչու հարս չի գայ փեսին տունն ու թեթեւցնէ ամուսնոյն բեռը զոր պիտի կրէր տուն փեսայութեան մէջ:

Ուրիշ ծանր անտեղութիւն մը եւս ունի տուն փեսայութիւնը որ կ'ըսպառնայ մեր ընտանեկան կազմակերպութեան: Մականունները բոլորովին ջնջուելու վրայ են հիմա և բացի կարկառուն անուններէ, տուն փեսաներ մեծ մասամբ կը կորսնցնեն իրենց ընտանեկան անունը, կարգ ու սարքը, աւանդութիւնն ու պապենական օճախի յիշատակները, անոր համար որ նոր կեանք մը կը սկսի իրենց՝ տուն փեսայութեան մէջ, ուր ոչ մէկ բան կայ իրենց տունէն յիշեցնող և ոչ ոք կը ճանչնայ իր ինքնութիւնն ու ազգանունը՝ թաղին մէջ:

Յակոբ աղային փեսան: Ամուսնանալէ վերջ այս անունով միայն կը ճանչցուի և զաւակներն ալ շատ անգամ իրենց մօր տան մականունն է որ կը գործածեն: Դպրոցներն ալ ոչ նուազ կ'օգնեն այս մականուններու անհետացումին, փոխանակ աշակերտին հօր անծանօթ մականունը փնտռելու, կամ մօրը ծանօթ մականունով կ'արձանագրեն տղան և կամ շատ շատ հօրը անունը կը նշանակեն իբր մականուն, ինչ որ մինչեւ մահ կը գործածէ տղան: Այս օրուան Գրիգորեան, Գէորգեան, Միքայէլեան, Յովհաննէսեան, Յակոբեան մականունները մեծ մասամբ այս պարագայէն ծնունդ առած են:

Վերադառնալով բուն խնդրոյն, եթէ առարկուի որ ամէն մարդ եւրոպական նորաձեւութեան կը հետեւի և կինը չուզեր ծնողաց քով բերել, ուրիշ ինքն ալ կնոջը ծնողքին տունը բնակելու չէ: Զատ տուն պէտք է բանայ, եթէ կարողութիւն ունի, այր և կին առանձին ապրելու են և ոչ ոք պէտք է միջամտէ անոնց ապրելակերպին. ո՛չ տղուն պարագաները, ո՛չ ալ հարսին ընտանիքը պէտք է քիթ խօթեն անոնց գործին մէջ, չատ շատ իբր յարգի հիւր կրնան երթեւեկել:

Այնպէս կը կարծենք որ եթէ էրիկ կնիկ առանձին կենակցին, եթէ կեսուրներ, զօքանչներ, քենիներ, քենեկալներ չխուժեն երկու ամոլներուն վրայ, անհամաձայնութիւնը աւելի նուազած կըլլայ, վասն զի այն ատեն ընտանեկան պարագաներ փոխանակ դիւրացնելու կեանքը՝ աւելի կը կնճռոտեն զայն:

Այս է մեր քննութեան արդիւնքը որ դժբախտաբար իրողութիւն է: Զգե՛նք, էրիկ կնիկ առանձին թող ապրին, չմիջամտենք անոնց գործին, անհոգ եղէք, բնաւ ծանր անհամաձայնութիւններ պիտի չծագին անոնց միջեւ:

ԳՐԻՉԻՆ ԾԱՅՐԷՆ

ՏՐԿՌԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆՆԵՐԸ

[Մ...ի գրական մրցումին առթիւ]

Իր Նոր-Շրջանին հրատարակութենէն ի վեր գլխաւորաբար երեք հեղ մը կ'ընէ որ կարդացողներուն մասնաւոր հետաքրքրութիւնը կը շարժէ Մ...ը, մէջտեղ դնելով՝ նիւթերու տեսակէտէն ամփոփ ու սրուած պատասխաններուն կողմէն ալ բաւականաչափ չահեկան հարցումներ՝ ուղղուած առհասարակ գրականութեան «լեզուէն» քիչ շատ հասկցող, անոր ընթացքին եղող անձերու, որոնք միեւնոյն ատեն ունեցած ըլլան աշխատուած, ուրիշ խօսքով արդիւնաւոր անցեալ մը, կամ ձեռնհասութիւն, և կամ ընդունակ՝ վաղուանին նախապատրաստութեանը նպաստելու:

Առաջին, «Ի՛նչ եղած է ձեր առաջին հրատարակութիւնը» հարցումը՝ հրապարակի վրայ ճանչցուած ու սիրուած գրողներու մէկ մասին կողմէն պատասխաններ ստացաւ, հարցում որ անոնց իւրաքանչիւրին հաճելի առիթն էր տուած սաանկով իրենց հին, մանկանակ յիշատակները հեղ մըն ալ վերարծարծելու, որոնք բոլոր՝ հիւսուած էին անուշ ու համով ալ ասուլիսներով. յետոյ, «Վաղուան Փրկանութեան» հարցարանն էր որ ա՛յնչափ հետաքրքրաշարժ դարձաւ՝ Գաւառացի ու Պոլսեցի գրողներու խումբ մը այլազան ու պէսպէս գրութիւններովը, որոնց մէջ փոխանակուած կարծիքներն էին մասնաւորաբար շահեկան:

Եւ վերջին անգամ ալ չաբաթաթերթը գրական անակնկալ մրցում մըն էր որ հրաւիրեց մասնակցիլ բոլոր գրողները անխտիր: Երեսուներկու գրողներէ զատ, որոնք, մեծ մասով գաւառացի, եղան պատասխանողներ, գտնուեցան անշուշտ ուրիշներ ևս՝ Նորավէպասէր դասակարգը մանաւանդ՝ ինչպէս կը հաւաստեն մեզի, որոնք զբաղեցան ու հետեւեցան քանի մը ամբողջ չաբաթներ այդ մրցումին, և անոր յանկելիք արդիւնքին սպասեցին անձկանքով, որ վերջացաւ ի նպաստ գաւառացի գրողներուն ու հետեւապէս՝ գաւառի գրականութեան, որովհետեւ գաւառացիի մը կը տրուէր երկրակ քննիչներու հաւանութեանը քուէն, և անոր՝ Նորավէպի աս մրցումին մէջ առաջնութիւնը չահողին յաւակցուած դրական պարգեւը, —ասկէ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (37)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ

ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ե.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Քանի մը ժամ տղայ կ'ըլլայ նորէն և կը զուարճանայ, առանց ուրիշ բանի վրայ մտածելու:

Պանդէչներէն անդին, Վէնսէնի անհուն ճեմավայրին երկու կողմերը, քով քովի կը շարուէին թատրոնները, նշանաւորութեան վայրերը, բնական հրէշներ ցուցնողները:

Ամէն ճաշակի համար տեսնելիք բան կայ:

Հոս, Բոչըրին է, աճպարարներու պետը, կերպաւէ և ներկուած փայտէ իր չքեղ պալատին մէջ, քիչ մը անդին այժմէութիւններու թանգարանը ուր հետաքրքիրները՝ խոշորցնող ապակիներու ետեւէն կը տեսնեն բոլոր մեծ դէպքերը և մեծ ոճիրները: Ասոնց մէջ են մեծ տեղը կը գրաւեն պատերազմական դէպքերը, Թօնքինի, Տահօմէյի, Մատակասքարի, Չինաստանի կռիւները, որոնց մէջ յաղթական ... կալութիւններու հովէն դրօշակները կը ծածանին:

Եւ անոր քով զարհուրելի մարտիրոսութիւններովը հանքի մը մէջ կրիզուի պայթում մը որ հարիւրաւոր աշխատաւորներ կտոր կտոր կ'ընէ, և կամ երկաթուղիի վերջին աղէտը... փորերնին խորտակուած, ճզմուած վագոններ, որոնց մէջ սոսկումէն խենթեցած արիւնլուայ մարդերու զարհուրելի բազմութիւն մը կ'երեւայ:

Ու յետոյ մեծ ոճրագործները կամ պաշտօնական ընդունելութիւնները, իշխաններու ճամբորդութիւնները: Բոլոր ասոնք շատ տգեղ կերպով մը ներկուած են, բայց որոնք նորէն շատ յաճախորդ կը քաշեն:

Բոլոր այս անագին շինութիւններու մէջտեղը, աւելի համեստօրէն կը դիզուին հրէշ-կիններու, հսկաններու, գաճաճներու թնդանօթ-մարդերու, և ուրիշ դեռ չատերու խրճիթները:

Հոս Բէլթօմանի թատրոնը ուր երգերու վերջին նորութիւնները կ'երգուին, հոն հաւատաքննութեան տեսարանները, չղթաներու, չարչարանքի գործիքներու, աքծաններու, մուրճերու, սուր դամերով գազաններու բոլոր իրենց զարհուրելի գործիքներով:

Եւ ավելիւին ամէնէն հեռաւոր ծայրը, Բէզօն, Պէտէլ, Ժիլլիանօ գաղանացուցողները. նուագախումբին աղմուկէն աւելի բարձր, կը լսուին առիւծներու և վագրերու որոտումներն ու բորենիներու ոռնումները...:

Վերջապէս, երկու զառակներու մէջտեղ, Մարսէյլ որդիին թատրոնը, տեսակ մը մանրանկար կրկէս, որուն սարաւանդակին վրայ, չորս հինգ ըմբիշներ, բոլորն ալ հարաւի կամ հիւսիսի մէյ մէկ քաղաքներու պատուարներ, իրենց մերկ ու մկանուտ թեւերը կը ցուցադրեն բերաննին բաց մնացած հանդիսականներու կամ ըմբշական մարզանքներու սիրահարներուն առջեւ...

Երկայն գրատ (...) մը հագած ու գլուխը բարձր գլխարկ դրած մարդ մը, սովորական չաղակրատութիւններ կը շարէ.

«Որո՞ւ տանք վարտիքը:

«Պարոն Մարիուսի, Պարբանթրայի հակային... լաւ... պարոն... ըմբշամարտութեան կանոնները դիտէք հարկաւ... որոշուեցաւ... աղնուօրէն վարուեցէք... գլխէն և մէջքէն միայն բռնելու է, առանց ոտք սահեցնելու...

«Դո՞ւք, պարոն Թնդանօթածին... Ալկիբիադի, Թնդանօթ-մարդուն հետ պիտի կռուիք, չէ՞... որոշուեցաւ ուրիշ, կատարեալ է ամէն բան...

«Օ՛ն, պարոննայք, աղւոր ըմբշամարտիկ պիտի ունենանք... մտէք ուժի տաճարին մէջ, մտէք քաջութեան կրկէսին մէջ...

«Դուք ալ, տիկիններ, կրնաք ներս մտնել ու սքանչանալ մեր ըմբիշներուն գեղեցիկ կազմուածքներուն վրայ. հին մեծ փիլիսոփայ մը ըսած է թէ կիներու համար Փիզիքական գեղեցկութեան տեսարանը ամէնէն սիրելի տեսարանը ըլլալու է...

«Բնաւ մի վախնաք, մեր թատրոնին մէջ բարոյականը և պարկեշտութիւնը կը յարգուին շատ...

«Մտէք, մտէք, հիմա կը սկսինք կոր...

«Ցաւաշ երաժշտութիւնը...

Նուագախումբը, — Բիւզոն մը, աւագափող մը, թմբկութակ մը և խոշոր անուակ մը, որու վրայ արուեստագէտ մը ձեռքերովը երկու ծնծղայ կը զարնէ,—թէք պատառող «Սամպօէ-Մէօզի քայլերգ»ը կը սկսի:

Եւ բարձրաւանդակին վրայ «գաւաթոսը» վար կ'իջնէ և գրեթէ բռնի կը քաշէ վարանոտները...

«Մտէք, մտէք... միշտ ընտրուած և լաւ հասարակութիւն մը կը գտնուի ներսը:»

Կը մտնեն, կը դիզուին պզտիկ կրկէսին չուրջը, որուն մէջ տեղը փայտի տաշուքի թանձր խաւ մը տարածուած է:

Տնօրէնը, երբ կը տեսնէ որ ա՛լ լեփ լեցուն է թատրոնը, կը ծանուցանէ որ պիտի սկսին, առաջին անգամ Պ. Ալֆրէտի ըմբշական մարզանքներով... ամէնքն ալ ծափահարելու կը սկսին:

Հանդիսատեսները ընկերային կարգերու հետաքրքրական խառնուրդ մը կը ձեւացնեն, պլուզ հագած գործաւորներ, խանութի պաշտօնեաներ, զինուորականներ և քաղքենիներ են:

Առաջին կարգին վրայ կեցած, աղուոր ու հումկու մարմիններու ցուցադրութեան կը սպասեն շատ մը կիներ, բանուորուհիներ, ամէն բան տեսնել ուզող քաղքենի կիներ, շատ չիք հագուած կիսաշխարհիկներ... և երբեմն ալ քանի մը բարձր դասի կիներ, որոնք սիրահարներն են բիրտ ուժի տեսարաններու:

Երեք անձեր, երկու էրիկմարդ և կին մը, կրկէսին մէկ անկիւնը կայնած, կ'երեւայ թէ մեծ ուշադրութիւնով մը կը հետեւին, ասպարէզը արուեստագէտներու խուցէն զատող վարագոյրին ետին բոլոր անցած դարձածներուն:

(Շարունակելի)

ժամացոյց մը։

Ու աս առիթով չնշմարուած կերպով խօսուեցաւ Ցարութիւնեան եղբայրներուն վրայ, գրականութեան մէջ անոնց յատկացուած բաւական նշանակելի տեղին նկատառմամբ ու իրենց ունեցած կարողութեանը մասին։ Արտաշէսը, կանուխէն սիրուած Մալխասեան է, որ իր գեղանի գեղանկարներովը սկսած, որ իր դաշնակաւոր, քմայքոտ ու յաջող ալ քերթուածներովը առաջացած, որոնք աւելի «Աղբուած լարեր ու Թրթռուն Թելեր» յատկանշական վերտառութեան տակ երեւան եկան ժամանակին, և որ վերջապէս գաւառային գրականութեան տենդոտ ու խիզախ ներկայացուցիչի իր պաշտօնովը՝ ա՛լ ապահով ճանչցուած մը եղաւ մեր գրականութեան մէջ, ուր կարողներու ցանցառութիւնը, սովը տիրելն է որ ատոնք մէկ մը կը յիշեցնենք՝ եւ ալ, ղուն ալ։

Վահանը, չեմ գիտեր թէ բաղդաւորաբար թէ ոչ, քիչ իր արտադրութիւններովը լրագրող հասարակութեան ներուն ուշադրութեանը առարկան եղա՞ծ էր մինչեւ իր «Մերուկին խղճահարութիւնը» գրութեան—որ Մասիսի պարունակած նիւթերու չարացանկին աչքի զարնողներէն եղաւ—հրատարակուելուն և մրցումի արժանանալուն օրը, բայց կը խորհիմ թէ մաս մը գրասէրներ մինչև ճանճրոյթով կարդացած ըլլան իր արտադրութիւնները՝ պատկերոտ ու նկարչական. գրութիւններ՝ բնութիւնէն «լուսանկարուած» — ինչոր որ կարճ տողերու մէջ վրայ կը բերէր Տ. Ա.— շինականին հորիզոնէն քաղուած տեսարաններ. Թլկատինցիին գրելու հովը իր տողերուն վրայէն սահիլ անցնիլը աղւոր մը կը զգացուի, ո՛րքան փափուկ ու ո՛րքան վսեմ և ո՛րքան ալ բնատոհմիկ միևնոյն ատեն. վկա՛յ «Դաշտերուն մէջը»—իր առաջին հրատարակութիւններէն մէկը կարելի է, տպուած 1894ի «Ծաղիկ»ին մէջ,— «Սիրահար նայադը» ու դեռ վերջերս՝ «Տունը», և չա՛տ մըն ալ ատակուին։

Ու Վահանին շահած աս գրական յաջողութեանը համար զինքը հրապարակով շնորհաւորելու խօսքերով—հեռաւոր համակրողի մը սիրտին խորունկէն յորդող խօսքերով—երբոր կը փորձեմ վերջակէտել տողերս, յանկարծ, առաջին մաքուր զմայլանքի տպաւորութենէ մը ապահովապէս ծնող, յանկարծ գրիչիս ծայրը կու գայ յայտարարելու ու գրելու հաճոյքը թէ՝ իր երէց եղբայրը՝ Արտաշէսն ալ, ան ատեն դեռ ծածկանունով, նման առաջնութիւն մը ունեցած է 1899ի ամառը Թերթի մը կողմէն բացուած նորավէպի մրցումին մէջը՝ իր գրաւական «Սանձին» նորավէպ գրութիւնովը։

ԱՍՊՈՒՐԱԿԷՍ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԻՆԿԼԹԷՐԱ ՎԷ ՃԱՊՈՆԻԱ.— Ագսաի Շարգ միւհիմ մէսէլէսինին աւէմը սիւասիյեաթը իդդալա պաշլատըղը կիւնտէն պէրի, Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա հիւքիւմէթլէրի մէնֆաաթլարընը մուհաֆազա իչուն միւթթէֆիգան հարէքէթէ մէճպուր օլտուգլարընտան, իթթիֆագը լազըմ կէլէն թէտպիրլէր հազըրընտա պուլուշմուշլար, համթա օ զէմանտան պէրի Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա հիւքիւմէթլէրինին իթթիֆագ իթմիշ օլտուգլարը պիլէ սէօյլէնմէքտէ պուլունմուշ իտի։ Վագըա Չին սաքէրի սէվգըյեաթը էսնաընտա իքի հիւքիւմէթ արասընտա հազըրլանմըշ պիր ահտնամէ մէվճուտ տէյիլ իտի իսէ տէ, մէնֆաաթլարը տախմա քէնտիլէրինի միւթթէֆիգան հարէքէթէ սէվգ իտիյոր իտի։

Անճագ Ագսաի Շարգ մէսէլէսի նէթիճէսի օլարագ հուսուլէ կէլէն միւհիմ վազըալար՝ Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա հիւքիւմէթլէրինին բէյնէն միւթթէֆիգ պուլունմալարընը իյճապ իթտիրտիքինտէն, պու տէֆա հէր իքի թարաֆ արասընտա միւհիմ պիր ահտնամէ իմզալանմըշ տըր։ Ինկիլթէրա խարիճիյէ նէզարէթի՝ մէզքիւր ահտնամէնին ումումի պօլիթիգաճա հայիզ օլտուղու էհէմմիյէթի նազարը տիգգաթէ ալարագ, սուրէթինի կէչէն կիւն բէյնէն նէշր իթմիշ օլտուղու կիպի, Ճաբոնիա պաշ վէքիլի թարաֆընտան տա Ճաբոնիա Բարլամէնթօսընա թէպլիղ օլունմուշ տըր։ Պու ահտնամէ ահքեամը՝ նազարը տիգգաթէ ալընըրսա, Ագսաի Շարգտա պիր սիւասի մուվազէնէ հուսուլէ կէթիրմէք մագսատընտա խըսուսէ կէթիրիլմիշ օլտուղու կէօրիւլիւր։ Զիրա մէզքիւր ահտնամէյէ, Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա հիւքիւմէթլէրի՝ Ագսաի Շարգտա ահվալը հազըրանըն մուհաֆազասընը, վէ սուլհ ու ասաիշին թէէմինինի արզու էյլէտիքլէրինի, վէ Չին վէ Գորէ հիւքիւմէթլէրինին թէմամիյէթը միւլքիյէլէրինի տախի իլթիզամ էյլէտիքլէրինի կէօսթէրմիշլէր տիր. վէ մէզքիւր հավալիտէ պիր գաւըղըլըգ վէ խուսուսի մուհարէպէ զուհուր իտէր իսէ, իքի հիւքիւմէթ՝ պիրիպիրինէ մուավէնէթ իտէճէքլէրի կիպի, տիկէր հիւքիւմէթլէրին միւտախալէսինի տախի մէնն էյլէյէճէքլէր տիր։

Պունտան պաշգա, էկէր իքի թարաֆտան պիրի իլէ էճնէպի պիր հիւքիւմէթ արասընտա մուհարէպէ չըգարսա, տիկէրի տախի միւթթէֆիգի սըֆաթըյլա մուավէնէթէ չիթապան օլաճագ տըր։ Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա իթթիֆագը նէթիճէսի օլարագ, Ագսաի Շարգտա սուլհ ու ասաիշին պէգասը թէէմին օլունաճագը կիպի, Չին վէ Գորէ հիւքիւմէթլէրի տախի թէմամիյէթլէրինի մուհաֆազա իտէպիլէճէքլէր տիր։ Պու խուսուսա իսէ Եվրոպանըն սուլհ ու ասաիշինի տախի թէէմին էյլէտիքինտէն, Ինկիլթէրա վէ Ճաբոնիա իթթիֆագը՝ ումումի սիւասիյեաթ նօգթայի նազարընտան էհէմմիյէթէ լայըգ օլսա կէրէք տիր։

ԼՈՐՏ ՏԸՖՐԻՆԻՆ ՎԷՖԱԹԸ ՎԷ ԹԵՐՃԻՄԷԻ ՀԱԼԻ.—Թէլէկրաֆ գըսմընտա տախի եազըլտըղը իւզրէ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու աղըրճա խասթա պուլունան Ինկիլթէրա սիւասի րիճալընտան լորտ Տըֆրին վէֆաթ իթմիշ տիր։

Տիպլօմասի ալէմինտէ ֆէվգէլատէ շէօհրէթ գազանմըշ օլան միւշարիլէյհին վէֆաթը խապէրի՝ Ինկիլթէրանըն Տէրսէաատէթ սէֆիրի սըֆաթը իլէ շէհրիմիզտէ վուգու պուլան իգամէթինի զիքր իտէնլէրճէ թէէսսիւֆիլէ թէլագգի իտիլէճէք տիր։ Լորտ Տըֆրին էղճիւմլէ քէնտիլէրինի եագընտան թանըմըշ օլանլարըն հաֆըզասընտա զավէթ բարլագ պիր խաթըրա պըրագմըշ տըր։

Միւշարիլէյհ՝ Ինկիլթէրանըն հազզը իլէ շէօհրէթ գազանմըշ օլան պիր գատընըն օղլու տըր։

Ինկիլթէրանըն պիր չօգ շէօհրէթլի էվլատլար եէթիշտիրէն պիր աիլէնին թօրունլարընտան սանըլան Լատի Գալինա Շէրիտան իսմինտէ պիր գատընըն՝ 1825 թարիխինտէ Ինկիլթէրա տօնանմասընտա մէնսուպ օլան վէ սօնրալարը իւչիւնճի պարօն տը Տըֆրին լագապընը ալան պիր եիւզպաշը իլէ իզտիվաճ իթմիշ տիր։

Լորտ Տըֆրին՝ 1826 սէնէսինտէ տօղարագ, բէտէրինին վէֆաթը իւզէրինէ 1841 սէնէսինտէ Պարօն լագապընը ալմըշ վէ սօնրա սիւասի մէսլէքէ տախիլ օլմուշ տըր։ Իլք էվվէլ լօրտլար գամարասընտա պուլունարագ, Լիպէրալ ֆըրգասընտա ինթիսապ իթմիշ իսէ տէ, տահա սօնրա տախիլի բօլիթիգայը պըրագարագ տիպլօմասի ալէմինէ կիրմիշ տիր։

1855 թարիխինտէ գօնթ Րիւսէլ իլէ պէրապէր, Վիէննա սէֆարէթի մախսուսէսինէ թաեին օլունարագ, 1766-տա պիրինճի տէֆա օլարագ, շարգ մէմլէքէթինէ կէլմիշ տիր։

Լորտ Տըֆրին՝ պունտան սօնրա, թէքրար Ինկիլթէրայա ավտէթ իտէրէք, էվվէլա Հինտիսթան նազըրը վէ տահա սօնրա հարպիյէ նազըրը սըֆաթը իլէ վիւքէլա մէճլիսինէ տախիլ օլմուշ տըր։

1872տէ Գանատանըն միւսթէքիլ իւզէրինէ, լորտ Տըֆրին՝ Գանատա վալիսի թաեին օլունարագ, թէսատիւֆ իթտիկի միւշքիլաթա գարշու, իսապէթ ու մուվաֆֆագըյէթ կէօսթէրմիշ տիր։

Ինկիլթէրանըն սաբըգ պաշ վէքիլլէրինտէն մէշհուր լորտ Պիգընսֆիլտ՝ լորտ Տըֆրինին իսպաթ իթտիկի էհլիյէթ վէ իգթիտարընը նազարը տիգգաթէ ալարագ, քէնտիսինի Բէթէրսպուրկ սէֆարէթինէ թաեին էյլէմիշ վէ 1879տան 1881 սէնէսինէ գատար պու խըտմէթտէ գալարագ, 1871տէն 1884 սէնէսինէ գատար տա Տէրսէաատէթ Ինկիլթէրա սէֆիրլիքինտէ վէ պունտան սօնրա սըրա իլէ Հինտիսթան վալիլիքի, Րօմա վէ Բարիզ սէֆարէթլէրի կիպի միւհիմ մէէմուրիյէթլէրտէ պուլունմուշ տըր։

ԵՈՒՆԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Մէպուսան մէճլիսինտէ տախմի գօմիսիօնլարը թէշքիլ օլունտուգտան սօնրա, տախիլիյէ նազըրը Մ. Թրիանտաֆիլագօս՝ իքի լայիհա թագտիմ էյլէմիշ տիր։ Մէզքիւր լայիհալարտան պիրի՝ Թէսալիատա միւթէվէֆֆա Սթէֆանօվիչէ աիտ էմլաք վէ արազինին սաթըն ալընմասընա, վէ տիկէրի տէ մէզքիւր էմլաք վէ արազի պէտէլինին թէսվիէսի իւզրէ, Պանգ Նասիօնալտան 65,000 տիրալըգ պիր իսթիգրազ ագտընա տաիր տիր։

—«Վէնիւս»ին մապէտինի քէշֆ իթմէք իւզրէ, Սինիշրօտէ հաֆրիեաթ իճրա իտիլէճէք տիր։

ՊԱԼ ԱՅԸՆՏԱ ՎԷՖԱԹ.— Տանըմարգա զէնկինլէրինտէն 20 եաշընտա Հէգագի իսմինտէ պիր զաթ՝ Ինկիլթէրատա Եօրգ շէհրինէ կէլիւպ, օրատա պիր միւտտէթ իգամէթ վէ պունտան 15 կիւն էվվէլ 20 եաշլարընտա գաեէթ կիւզէլ պիր Ինկիլիզ միսլէ իզտիվաճ իթմիշ տիր։ Գունլար՝ պալ աեընը Եվրօբատա կէչիրմէք իչուն, էվվէլա Բարիզէ կէլմիշլէր վէ օրատա պիր միւտտէթ իգամէթ իթտիքտէն սօնրա, պուզ իւզէրինտէ աթագ գըզագը իլէ գայմագ իչուն Թիրօլա կիթմիշլէր տիր։ Պունլար պիր կէօլ իւզէրինտէ աթագ գըզագը իլէ գայարգըլարը սըրատա, Հէգագի նասըլսա տիւշիւպ, պուզլար արասընտա գալըպ օլմուշ տըր։ Միս՝ զէվճինին պու հալինի կէօրտիւքի կիպի պայըլմըշ, վէ քէօյլիւլէր թարաֆընտան պիր օթէլէ կէօթիւրիւլմիւշ տիր։

ՔԱԼՔԻՒԹԹԱՏԱ ՊԻՐ ՔԻՒԹԻՒՊԽԱՆԷ — Հինտիսթան վալիի ումումիսի լորտ Գըրզըն՝ Քալքիւթթատա էմսալը եօգ տէնէճէք տէրէճէտէ միւքէմմէլ պիր քիւթիւպխանէ թէէսիսինի արզու իթտիքինի Հինտիսթան նազըրլարը հէյէթինէ պիլտիրմիշ տիր։ Լորտ Գըրզըն՝ քէնտիսի Հինտիսթանա կէլտիկի վագըթ, քիւթիւպխանէ տէնիլմէկէ լայըգ պիր քիւթիւպխանէ մէվճուտ օլմատըղընը, վէ հիւքիւմէթ քիւթիւպխանէսինտէ եալընըզ էհէմմիյէթսիզ քիթապլար պուլունտուղունը, վէ Մագհէլֆ քիւթիւպխանէսինտէ տախի եալընըզ էսքի քիթապլար պուլունտուղունը, վէ քէնտիսի մէզքիւր շէհրէ կէլտիքտէն սօնրա, Լօնտրատաքի «Պրիթիշ միւզէօմ» նամ միւզէ վէ քիւթիւպխանէնին թէճրիւպէլի մէմուրլարընտան պիրինի Քալքիւթթայա ճէլպ իթտիրէրէք Մագհէլֆ քիւթիւպխանէսինի ըսլահ իթտիրտիկինի վէ օրատա եէնի քիթապլար գօյտուրտըղընը, վէ Հինտիսթան վալիլիքինտէն չէքիլտիքի վագըթ, Հինտիսթանա գաեէթ գըյմէթթար պիր քիւթիւպխանէ պըրագմըշ օլաճաղընը իլավէթէն պէեան իթմիշ տիր։

ՏՈՒԷԼԼՕ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ԳԱՆՈՒՆ.— Թայխշթակ մէճլիսինէ Տուէլլօ գանունընըն թէպտիլինէ տաիր պիր գանուն լայիհասը թէգլիֆ իտիլմիշ տիր։ Մէզքիւր լայիհանըն թանզիմ էյլէյէնլէր՝ Տուէլլօեա տավէթ ճիւրմինին պունտան պէօյլէ էն աղ 3 այ, վէ Տուէլլօ ճիւրմինին իսէ 6 այ հապս ճէզասընը միւսթէլզիմ օլմասընը թէքլիֆ իթմիշլէր տիր։ Շիմտիյէ գատար շահիտլէր ճէզատան մուաֆ իտիլէր, պու լայիհատա տուէլլօտա շահիտ օլանլարըն տախի միւճազաթա տուչար իտիլմէսի լիւզումը պէեան իտիլմիշ տիր։ Էկէր Տուէլլօ իտէճէք օլանլար ավտէթ մէմուրլարընտան իսէլէր, պունլար էն աղ 3 այ հապս օլունտուգտան մաատա, պիր սէնէտէն պէշ սէնէյէ գատար միւտտէթ մէէմուրիյէթլէրինտէն մահրում իտիլէճէքլէր տիր։ Տուէլլօեա վուգու պուլան տավէթէ իճապէթ իթմէեէն պիր շախսը թահգիր իտէնլէր՝ էն աղ 20 այ միւտտէթ հապսա մահքիւմ օլաճագլար տըր։

ԲԱՐԻԶ ՊՈՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՏԻՒՆ ԿԻՃԷՔԻ

14 Փետրվար 1902

Ֆրանսըզ էսհամը	(3% Français)	101	20
Րէժի	(Tab. Turcs)	324	—
Գօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	26	32
Շըմէնտըֆէր	(Lots Turcs)	118	—
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	570	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	152	—

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ՍԵԼԱՄԼԸԳ ՌԵՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնի Սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի շէրիֆինտէ իճրա գըլընմըշ տըր։

ԹԵՊԼԻՂԱԹԸ ՌԵՍՄԻՅԷ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնի Սէլամլըգ րէսմը ալիսինտէն սօնրա, շահանէ պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէի հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ, Րուսիա սէֆիրը քէպիրի ասալէթլու Մ. Զինօվիէֆ հազրէթլէրի՝ սուրէթը խայրը րէսմիյէտէ հուզուրը շէվքէթմէվֆուրը հազրէթը Թաճտարիտէ շէրէֆը միւսուլա նաիլ օլմուշ տըր։

ԻՐԱՆ ՍԷՖԱՐԷԹԻ.—Թէհրան Միւճթէհիտի Հաճը Շէյխ Միրզա Ֆազլուլլահ հազրէթլէրի իլէ սաիր մէէմուրին վէ իւլէմաի Իրանիյէ՝ տիւնքի կիւն Արապ վափօրը իլէ Հիճազա ազիմէթ էյլէտիքլէրինտէն, Իրան սէֆիրը քէպիրի Էրֆա իւտ տէվլէ տէվլէթլու բրէնս Միրզա Րըզա խան հազրէթլէրի թարաֆլարընտան սէֆարէթխանէտէ միւքէմմէլ պիր զիեաֆէթ վէրիլէրէք, իշպու զիեաֆէթտէ Միւճթէհիտը միւշարիլէյհ հազրէթլէրի իլէ իւլէմաեան մախսուսլարը Հաճը Աղա Նուրի, Հաճը Աղա Ալի Էքպէր հազարաթը վէ վիւզէրաի իրանիյէտէն սէրտարը Էքրէմ տէվլէ. Աբտուլլահ խան հազրէթլէրի վէ Էմճէտտիւտտէվլէ տէվլէ. Նասըր Գուլի խան վէ մէէմուրինը քիրամը իրանիյէտէն Հաճը Վէքիլ իւլ Րիաեա վէ Հաճը Շէյխ իւլ Իսլամ, վէ Հաճը Էմին էլ Իսլամ, վէ Հաճը Էմին Իսսասար, վէ Հաճը Շէրիֆ Մէտար վէ Հաճը Իմամատէտին հազարաթը վէ սաիր պիր չօգ զէվաթ վէ սէֆարէթ մէէմուրինի մէտաուվէն հազըր պուլունմուշլար տըր։

—Թաամտան սօնրա, սաաթ 9 րատտէրինտէ սէֆիրը միւշարիլէյհ հազրէթլէրի պէրապէրլէրինտէ սէր թէրճէման Յօվհաննէս խան վէ սաիր մէէմուրինը սէֆարէթ պուլունտուղու հալտէ միւճթէհիտը միւշարիլէյհի Սիրքէճիճէ գատար թէշյի վէ օրատա րէսմը վէտաը իճրա իթմիշլէր տիր։ Միւճթէհիտը միւշարիլէյհ մէզքիւր վափօրլա արունքի կիւն եօլա չըգմըշ տըր։

ՍԻՍԱՄ պէյի Միխալաքի պէյ Սիսամ տաւասը մէճլիսը ումումիսի ինթիխապաթընըն մարտ 15ինտէ իճրասընը թալէպ իթմիշ տիր։

ՎԻՊԱ.—Թանթաստա էվվէլքի կիւն վէպատան 3 վուգուաթ վէ 4 վէֆաթ օլմուշ տըր։

ԻՐԱՆ սէֆիրի հազրէթլէրի էվվէլքի կիւն խարիճիյէ նազըրը պաշա հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր.

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆ պէյնինտէ ագտ օլունաճագ թիճարէթ մուահէտէսի մուզաքէրաթը էվվէլքի կիւն տախի խարիճիյէտէ աղտը իճթիմա իթմիշլէր տիր։

ՀԻՃԱԶ տէմիր եօլու իչուն Հալէպ վիլայէթինտէն 250 լիրա իրսալ օլունմուշ տըր։

ԷՆԳԱՐԷ վիլայէթի վալիլիքինէ թաեին պույրուլան Երուսաղէմ միւթէսարրըֆը սապըգը Ճէվատ պէյ էֆ. հազրէթլէրի էվվէլքի կիւն Սթանպօլա պիլ վիրուտ, պէրաի ուպուտիյէթ վէ թագտիմի տէշէքքիւրաթ մապէյնը Հիւմայունա ազիմէթ էյլէ, իլթիֆաթը Ճիհանպանիյէ մազհար պույրուլմուշ տըր։

—Երուսաղէմ միւթէսարրըֆը ճէտիտի Օսման Քեազըմ պէյ հազրէթլէրի Սաքալիէն վափօրը իլէ մահէլլը մէէմուրիյէթլէրինէ ազիմէթ իթմիշլէր տիր։

ԷՄՐՆԱՄԷԻ ՍԱՏՐԸ ԱԶԱՄԻ.—Թարաֆը Սամիյէ Ազամիտէն վիլայաթը Շահանէ մէէմուրլարընա իրսալ պույրուլան էմրնամէի սամիտէ, աղնամ սիւրիւլէրինի ղասպ իտէն վէ խանէ վէ հա չիֆթլիքլէրի եագան վէ արազիի խուսուսիյէ հէ թէճավիւզ իտէն շէրիրլէրին քէմալը կէրմի իլէ թաագիպ վէ տէրտէսթի վէ պիլ մուհաքէմէ ճէզալարընըն թէրթիպի էմր ու իշար պույրուլմուշ տըր։

ՈՒՄՈՒՐԸ Մալիյէնին թէտգիգ վէ թանզիմը իչուն թանզիմ րիաասէթը ճէլիլէսի Սատրը Ազամիտէ թէշքիլ սանտըղը միւտիրի Նուրի պէյ Մալիյէ միւսթէշարը Րաֆաթ պէյ վէ մուավինի Հաճը պէյտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։

ԲԻՒՍՈՒՄԱԹ էմինի պաշա վէ բօսթա վէ թէլէկրաֆ նազըրը պէյ էֆէնտի հազարաթը՝ էվվէլքի կիւն զաթը սամիի Սատրը Ազամի իլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ տէմիր եօլու իլէ Իզմիր-Դասապա խաթթլարընըն Աֆիօն-Գարահիսարտա իլթիսագը խուսուսատընըն միւզաքէրէսի իչուն, Նաֆիա նէզարէթինտէ պէշ գիշիտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ ֆրէնկի խասթալըգլարինին թէֆթիշ իչուն, Տիւրինկ պաշա օրատա կիթմիշ տիր։

ՍԻՎԱՍ վիլայէթինտէ չիֆթլիք գար եաղտըղը մահալլինտէն պիլտիրիլիյօր։

ԳԱՉԱԳ ԹԻՒԹԻՒՆ.— Գիւլճիւքտէ գօլճուլար՝ 59 եիւք գաչագ թիւթիւնլէ պէրապէր, գուլլարը համիլլարան հայվանլարը միւսատէրէ վէ տէրտէսթ իթմիշլէր տիր։ Թիւթիւնլէր՝ 18,000 ղրշ դըյմէթինտէ միշ։

ՊԱՂՏԱՏ տէմիր եօլունուն Ֆրանսըզ, Ալման վէ Ավուստրիա սէրմայէտարանը թարաֆընտան միւշթէրէքէն ինշա օլունաճաղընը վէ ինշաաթ իչուն 495,000,000 ֆր. մէսարիֆ կէօտէճէքինի «Սէրվէթ» վէ «Մալիւմաթ» կազէթալարը եազմըշլար տըր։

ԵՈՒՆԱՆ սէֆիրի Մավրօգօրտաթօ ճէնապլարը՝ Սթանպօլա ավտէթ էթմէքտէն Աթինաեա կիթմէքէ էմր ալմըշ տըր։

ՏՕՆՄՈՒՇ.— Ալթօսթանտա 20 տէրէճէ սօուգ իթմէքտէ օլտուղունտան, եօլտա 4 քիշի տօնմուշ տըր։

ՃԻՆԱՅԷԹ.— Տիւն Սօղուգ Չէշմէտէ Մէհմէտ Նուրի էֆ. նամ պիրինի՝ արապա չըղնամըշ տըր։

—Գայսէրի Մէհմէտ նամ պիրիսի՝ Գալաթաեա կիտէր իքէն, գարշըսընտա սէրխօշ Ահմէտ նամ տիկէր պիրի չըգարագ Մէհմէտին իւզէրինէ հիւճում իտէր։ Մէհմէտ տէչէքքիւլ հիտաեթ էտիպ, պաշընա վուրտուղու կիպի հէրիֆի եէրէ սէրէր վէ Իսթիխիլատէ պուլունան աչէ վէ սաաթինը աշըրըր։

—Թրամվայ արապասը Պէշիքթաշ եօլունտա քէօմիւրճիւ Եագօպըն գըզը Լօսիի չըղնամարագ պիչարէնի օրթասընտան քէսմիշ վէ պիչարէ անիտէն վէֆաթ էթմիշ տիր։ Արապաճը Սիւլէյման տէրտէսթ էտիլմիշ տիր։

—Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա Մէյտանճըգ սօգագընտա մաղազալարտան պիրինին գարուսընտա եէնի տօղմուշ պիր չօճուգ պուլունմուշ տըր։

ԲՕՍԹԱ բաքէթլէրինին 5 քիլօկրամը կէչտիրիլի թագտիրտէ, էմանէթ թարըֆընտա պէնտա էտիլմէսի, իճապ իտէնլէրէ իշար օլունմուշ տըր.

ՄԻՏԻԼԼԻՏԷ կիւմրիւք հասըլաթընըն միւհիմմինի թէշքիլ իտէն թէնպէքի գաչագճըլըղընը մէնն իչուն, օրա կիւմրիւք մէէմուրլարընըն իճրա իտէճէքլէրի թէֆթիշաթտա, պօլիս մէէմուրլարընընտա պուլունտուրուլմասը իճապ իտէնլէրէ թէպլիղ իտիլմիշ տիր։

ՌՈՒՄ Բաթրիգի էֆէնտի հազրէթլէրի թարաֆընտան Սինօտ մէճլիսինէ հէնիւզ ինթիխապ օլունան աղանըն էսամիսինի միւլքիյէտէն ճէտվէլ Սուլթանէ վէ մէզահիպ նէզարէթի ճէլիլէսինէ թագտիմ օլունմուշ տըր։

ԵՎՐՕՊԱՏԱ բամուգ ֆիաթը եիւքսէլմիշ տիր։

ՏԱՐԷՆՏԷ եօլունտա 4 եօլճու տօնմուշ տըր։

ԱՅՏԸՆ ճիվարընտա, Թրալլէս(?) չէհրը գատիմ խարապալըգլարընտա, սաարը աթիգատան բէք միւհիմ իքի հէյքէլ պուլունմուշ տըր։

ԷՐԶՐՈՒՄ Թիւճճարընտան Յովհաննէս էֆէնտինին 1,800 լիրասընը իւթիւլաս իտէն մէէմուր տէրտէսթ իտիլէրէք թէվգիֆ իտիլմիշ տիր։

ԳՈՒՇ ԱՏԱՍԸՆՏԱ շիտտէթլի պիր զէլզէլէ օլմուշ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ թարգմանատան մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ներկայութեամբ անդամներու մեծամասնութեան։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ էին՝ Տ. Տ. Գրիգորիս Արք. Յովհաննէսեան, Վահրամ եպիսկ. Մանկունի, պատր. փոխանորդ Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան, Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան և Սանտալճեան, Սեթեան և Խանճեան աւագ քահանաները. Քաղաք. Ժողովէն՝ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Խորեան, Իլիաս էֆ. Զայեան, Միհրան էֆ. Սեթեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեան և Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։ Բացակայ էին Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան և Զարեհ էֆ. Տիլպէր։

Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան իր յունուար 21 և 22 վերջին գիրերով պատասխանելով այն հրաւէրներուն և դիմումներուն, որոնք եղած էին Ն. Սրբազնութեան՝ ընդունելու համար Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը, ինչ ինչ բացատրութիւններ տուած և պարզած էր իր տպաւորութիւնները։ Ժողովը այս գրութեանց պարունակութեան հասու ըլլալէ, և խնդրոյն պարագաները լրջօրէն քննելէ ետքը, նկատելով որ Ն. Սրբազնութիւնը՝ անկարելի կը համարի հրաժարականը յետս կոչել, և անդրդուելի կը մնայ իր համոզմանց մէջ, նկատելով որ իր տպաւորութիւնները իր վերջնական հրաժարականին ոչ իբրեւ պատճառ այլ իբր առիթ մէջ կը բերէ, նկատելով որ այս պաշտօնը Ն. Սրբազնութեան ընդունել տալու համար մինչեւ ցարդ զանազան միջոցներ ի գործ դրուած և ապարդիւն մնացած են, նկատելով որ այլեւս Ազգ. Վարչութիւնը միջոց չի գտներ փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերելու, ցաւօք սրտի հարկադրեալ գտաւ զինքը՝ Տ. Գէորգ եպիսկ.ի հրաժարականը կատարուած իրողութիւն մը նկատելու, և որոշեց ձեռնարկել հարկ եղած օրինական ձեւակերպութեանց։

*** Ճարտարապետ հանդուցեալ Կարապետ Ամիրայի հաստատած վագֆին խնդրոյն քննութեան համար կազմուած Յանձնաժողովը՝ իր տեղեկագիրը Ժողովին ներկայացուց և Ժողովը ընդունելով անոր եզրակացութիւնները՝ որոշեց միաձայնութեամբ անոնց տրամադրութեանց համաձայն պէտք եղածը ի գործ դնել։ Որոշեց միաձայն Ազգ. որբանոցի կառուցման Յանձնաժողովը հրաւիրել՝ շինութեան գործին համար պէտք եղած նախապատրաստութիւնները կատարելու համար։

*** Որոշուեցաւ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ դրկել Տրապիզոն։ — Հաստատուեցաւ Էնկիւրիի առաջնորդական ընտրութիւնը՝ յանձին Եղիշէ վրդ. Գալֆայեանի։ — Որոշեց եպիսկոպոսացման վկայական տալ Եզեկիէլ Ծ. Վրդ.ի։

Ժողովը զբաղեցաւ նաև ինչ ինչ յարաբերական խնդիրներով։

Եգիպտոսէ հասած նամակներ կը գրեն թէ Տ. Յովսէփ եպիսկ. Սաղաթեանի վիճակը նոյնը կը մնայ առանց բարելաւման նշանի մը։

— Գաղթականաց եկեղեցւոյն ընդարձակման համար, Պատրիարքարանը հարկ եղած դիմումը ըրած է ձեռնհաս պաշտօնատան։

—«Բիւզանդիոն» իր առջի օրուան թերթով Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոսին ո և է պաշտօնով յառաջիկային մեկնելու հաւանականութիւնը յայտնելով, կը գրէ թէ Պատր. փոխանորդի պաշտօնին համար վարդապետ մը ընտրելու դիտաւորութիւն կայ։ «Բիւզանդիոն» այս լուրը տալէ վերջ երկար դիտողութիւն մը կ'ընէ, կուսակրօն եկեղեցականի մը իբր պատրիարքական փոխանորդ անուանման անտեղութիւնը մատնանշելով իբր թէ փոխանորդին պաշտօնը ամուսնական գործերով զբաղիլ է եղեր միայն և ասոր համար քահանայի անուանումը աւելի գործնական կ'ըլլայ եղեր որովհետեւ ամուսնական գործերու մասին տեղեակ կ'ըլլայ եղեր։ «Բիւզանդիոն»ի այս մեկնաբանութեան բան մը չունինք ըսելիք առ այժմ, սակայն կը փափաքէինք գիտնալ թէ իր «քանոնա» քահանան ո՞վ է, ու եթէ երբեք մեր գիտցածէն տարբեր մէկն է։

—Բերայի Թաղ. Խորհուրդը խնդրած ըլլալով Եսայեաններէն՝ իրենց կողմէն ալ ներկայացուցիչ մը ունենալու Եսայեան Վարժարանի խնամակալութեան մէջ, այս վերջինները ալ յանձնած են այդ պաշտօնը Սարգիս էֆ. Ումէտեանի։

—Մանօթ վաճառականները՝ Միրայր էֆ. Խօրասանճեան և Յակոբ էֆ. Բալատեան այսօր Մանչէսթըր կը մեկնին Քէօսթէնճէի ճամբով։ Բարի ճանապարհ կը մաղթենք։

—Յիսուն տարիներ առաջ, 1852 փետր. 2ին, հաստատուած է Մասիս լրագիրը, խմբագրութեամբ և հրատարակութեամբ Իւթիւճեան Կարապետ էֆ.ի, որ Իսկիւտարի նախկին ճեմարանի առաջնակարգ և անդրանիկ սաներէն է և աշակերտակից գտնուած է հանգ. Բարոնեան պէյին, Սանճեան վարդապետին և այլ ժամանակակից ծանօթ ազգայիններու։

Փափաքելի է որ Մասիս խմբագրական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը տօնուէր, բայց ըստ որում այդ ծրագիրը իրագործելու համար տակաւին պատրաստականութիւն մը չկայ, մենք ալ կը փութանք առ այժմ Մասիսի իր յիսունմէկերորդ տարին թեւակոխումը շնորհաւորել, և արդի խմբագիր-հրատարակիչ Տիգրան էֆ. Արփիարեանի յարատեւութիւն և կարողութիւն մաղթել։

—Երուսաղէմի Նորընտիր կառավարիչ Վսեմ. Քեազըմ պէյ՝ առջի օրը Մէսաժըրի Մարիթիմի Սաքալիէն շոգենաւով իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։ Այս առթիւ ի դիմաց Երուսաղէմի Ա. Աթոռ. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան նոյն օրը շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեց։ Նոյն օրը շոգենաւ յուղարկ եկած էին նաեւ Երուսաղէմի Յունաց Տ. Դամիանոս Պատրիարքին փոխանորդը, և ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, ի պատիւ Ն. Վսեմութեան։

—Տիարպէքիրի գաւառական Ժողովը՝ յունուար 16ին ի նիստ գումարուելով, կրկնեց իր նախորդ որոշումը՝ իրենց վիճակի Նորընտիր առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Ծ. վարդապետ Արշակունիի եպիսկոպոսացման համար, և այս առթիւ նոր հանրագրութիւն մը ղրկած էր Պատրիարքարան։

Խառն Ժողովոյ երէկի նստին մէջ նոյն տեղեկագիրը և նկատողութեան առնուելով, Տ. Եզեկիէլ Ծ. Վրդ.ի եպիսկոպոսացումը որոշուեցաւ, ինչպէս որ կը տեսնուի այսօրուան Խառն Ժողովոյ պաշտօնական որոշմանց մէջ։

—Ուսումն. Խորհուրդը երէկ հետեւեալներով զբաղեցաւ.

1.—Ուսուցչաց Կենաց Ապահովագրութեան խնդրոյն յանձնաժողովը՝ իրեն յանձնուած աշխատութիւնը կատարած և մատուցած էր տեղեկագիրը. Խորհուրդը երկարօրէն զբաղեցաւ նոյն խնդրով և նախ շնորհակալութիւն

յայտնեց մասնաժողովոյ՝ տարած աշխատութեան համար և որոշեց իր յառաջիկայ նստին հրաւիրել ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի հոգաբարձութիւնը, միախումբ խնդիրը նկատողութեան առնելու և խորհրդակցելու համար։ 2. —Ուսուցիչ հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Սարեան, կենդանութեանը՝ «Հիմունք Բարոյական գիտութեան և Կրօնի» անունով դասագիրք մը պատրաստած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց յանձնարարել մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններու տնօրէնութեանց՝ գործածել զայն իբրև դասագիրք ընթերցանութեան և անով միջոց մը ընծայել հանգուցեալ ուսուցչին ընտանեաց ապրուստի դիւրութեան։ 3. —Բէօսթէնճէի Ազգ. վարժարանին ուսուցչական մարմնոյն տեղեկագրին և առնուած վաւերական տեղեկութեանց վրայ Խորհուրդը որոշեց օգնական-ուսուցչի վկայական տալ Մանուկ էֆ. Պետիկեանի։

Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև Պէօյիւքտէրէի վարժարանին, ինչպէս նաև մէկ քանի երկասիրութեանց և ուսուցչական ընտրելիններու վերաբերեալ քննութեանց տեղեկագրով։

ՎԻԼԱՅԵԹԸ ՇԱՀԱՆԷՏԷ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ ԱՊՕՆԷԼԷՐԻՄԻԶԷ ՊԻՐ ԽԸՏՄԷԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԱ

Կազէթամըզըն Ազգային գըսմընըն թիւրքճէ օլարագ տախի նէշրի հազըրլընտա վիլաեաթը Շահանատէքի ապօնէլէրիմիզտէն միւթէատտիտ մէքթուպլար ալմագտա օլտուղըմըզտան վէ մուհթէրէմ օգուեուճուլարըմըզըն խահիշլէրինէ խըտմէթ մէսլէքիմիզ իգթիզասընտան պուլունմագլա, պու կիւնտէն իթիպարէն, ճումա էրթէսի կիւնլէրի, պիր հաֆթա զարֆընտա վուգու պուլան Ազգային հավատիսլէրի՝ թիւրքճէ օլարագտա խուլասաթէն նէշր իտէճէյիզ։

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ԽԻՒԼԱՍԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԴԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ԷՕՔՍԻՒԶԽԱՆԷՍԻ.—ԻՀՏԻՎԱԾ ՄԷՍԷԼԷՍԻ.—ՏԻՒՆՔԻ ՄԷՃԼԻՍԸ ՄՈՒԽԹԷԼԻԹ.—ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ.—ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՄԷՔԹՈՒՊԼԱՐԸՄԸԶՁԸՆ ԽԻՒԼԱՍԱՍԸ։

Պա Իրատէի Սէնիյեէի հազրէթը Շէհրիեարի Իսկիւտարտա Սարգիս պէյին մահլիւլ գալան միւլք վագֆ 12,000 զըրա արսա իւզէրինէ Դարակէօզեան էօքսիւզխանէսինին ինշասը մագըուսը միւսաատէ պույրուլմուշ իսէ տէ, արսաի մէզքիւրէ Պալեան Կալֆա զալֆաաանի Պէշիքթաշ քիլիսասընա վագֆ իտիլմիշ վէ համիթա վագֆնամէ մուճիպինճէ քիլիսա հէյէթի իտարէսի պիր միւտտէթ վագֆը թասարֆ վէ սարըֆսինտէն սէնէվի 100 լիրա գատար պիր իյրատ ալմըշ իսէ տէ, մուախխարէն Պալեան աիլէսի միւթէվէլլիլէրի վագֆ արսանը քէնտիլէրէ համր իտուպ վարիսանէնը քէնտիլէր գապզ իթմիշ վէ միւլքէ պիր արա սէնէտէ 20—30 լիրա վէրմիշլէր վէ սօնրալարը պունուտա քէսիպ թէքմիլ իյրատը քէնտիլէրէ հասր իթմիշ իտիլէր։ Դարակէօզեան էօքսիւզխանէսինին օրատա նաքըլմասը միւսաատէսի էրզան պույրուլտուգտան սօնրա, իւզէ արազինին միւլք վագֆը մը տէսլիմ օլտուղունա սաիր մէսէլէլէր չըգմըշ վէ պունու թէտգիգ իչուն պիր գօմիսիօն թէշքիլ իթմիշ վէ գօմիսիօնըն միւզաքէրէ վէ գարարը նէթիճէսինտէ, Իսկիւտարտաքի վագֆըն միւլքէ աիտ պիր վագֆ օլտուղը թէպէյյուն իթմիշ տիր։ Մէշմուլ օլունուր քի, միւթէվէլլիլէր պու գարարըն տօղրուլուղունու թէսլիմէ, Բաթրիգխանէյէ գարշը պիր թագըմ իթիրազլարլա վագֆա սահիպ չըգմագ սէվտասընտա տուրչէրէք մէսէլէի ուզաթմագտան իսթինքեաֆ իտէրլէր։

Մալիւմ օլտուղը իւզրէ, Դարակէօզեան էօքսիւզխանէսի՝ Ս. Փրկիչ խաստախանէսինտէքի էօքսիւզխանէնին նէրինի թութաճագ վէ պու խուսուսա իչուն միւթէվէֆֆա Տիգրան էֆ. Դարակէօզեանըն վասիյէթնամէսինտէ գալան 20,000 լիրանըն ֆաիզի իլէ իտարէ օլունաճագ տըր։

Դարակէօզեան էօքսիւզխանէսի՝ Իսկիւտարտա սարըլըտըգտան սօնրա, նէթիճէտէ խաստախանէտէն օրատա նագլ օլունարագ, էօքսիւզխանէ՝ էվվէլքի կիպի հէմ մէքթէպ վէ հէմտէ սանայի էօյրէնմէք իչուն, թէշքիլաթը հավի օլաճագ վէ ֆուգարա վէ պիքէս չօճուգլար օրատա կիւզէլ պիր թալիմ վէ թէրպիյէ իլէ գուլլանըլըր վէ ֆայտէլի պիրէր սանաթ էօյրէնիրէք, միւսթագպէլլէրինի թէէմին էտէճէք տիր օլաճագլար տըր։ Շու հալտէ, էօքսիւզխանէ՝ օ գատար ֆայտէլի պիր միւէսսէսէյի օլաճագ տըր քի, պիր ատէմըն քէնտի էվլատընը պիր չօգ մէսարիֆլէ եաբամազըզը էյիլիքլէրէ միւլքէթին էօքսիւզլէրի նայիլ օլաճագլար տըր։ Բնաչքի խայրամ սահիպլէրի արթստաս, թաշրալարտաս պէօյլէ մէքթէպլէր աչըլմա իտի, չունքի օ հալտէ միլլէթ ֆայտէլի, իշկիւզար ատամլարլա տօլար իտի։ Պու կիւն Էվրոպանըն թէրագգըսը հէր չէյտէն էվվէլ սանայի ապիտէսինտէն տիր։ Ինկիլթէրատա ըէնչպէրլիքտէ տահի մէշգուլիյէթլէր պուլունմատըղը հալտէ, համըպէրտ սանայաթլար սաաէսինտէ Ինկիլթէրա՝ տիւնյանըն էն զէնկին վէ մուազզամ տէվլէթլէրինտէն օլմուշ տըր։

* * *

Ս. Կաթողիկոսըն կէչինէպիլմէլէրի գապիլիյ օլան պիր չօգ գարը գօճալարըն պիրի պիրինտէն այրըլըպ, հէնիտէն էվլէնմէլէրինէ րուխսաթ վէրմէքտէ իտուկի մալիւմ տիր։ Պու տէֆա Ս. Կաթողիկոսըն պիր իգտիտարը միւնէտեսի հագգընտա վէրմիշ օլտուղը կոնդակ՝ Սթանպոլ Կրօն. Ժողովընտա ուզուն մուպահասալարը մուճիպ օլմուշ տըր։ Պունտան 4 սէնէ էվվէլ Ցովհաննէս Պարոնիկեան նամ պիր զաթ՝ գարըսընըն պօզը միւնասիպէթսիզ հալինտէն պահիսլա, Բաթրիգխանէնէ պիր միւրաճաա, տավալարընըն կէօրիւլմէսինի վէ այրըլմալարընա միւսաատէ իտիլմէսինի թալէպ իտէր։ Հալպու քի, գարըսը սա գօճասընա գարշը պազը շիքայէթլէր իտէրէկ իպտիլիյէտէն, Կրօնական Ժողով՝ պունլարը պարըշտըրմակը միւնասիպ կէօրիւր իսէ տէ, Պարօնիկեան պունա րազի օլմայարագ, Ս. Կաթողիկոսա միւրաճաաթ իտէր, Ս. Կաթողիկոստա Բաթրիգխանէէ պիր մէքթուպ եազարագ, պու մէսէլէնի թէտգիգ իտիլիպ, իչին հալինի քէնտիսինէ պիլտիրմէլէրինի էմր իտէր։ Ս. Հայրապետին պու էմրի իւզէրինէ, Դատաստանական Խորհուրդ իլէ Կրօն. Ժողով՝ էնիտէն թէտգիգաթ իճրա իտէրէք, Պարօնիկեանըն Պասկընըն ֆէսխի լազըմ կէլտիկինէ գարար վէրիրլէր վէ պու գարար՝ Կաթողիկոսա պիլտիրիլիր, վէ վէրիլէն գարար անքարասընա կէօրէ, գարըսը գօճասընը պուլտուղունտան, պաշգա ֆէսխ իտէրէք գօճասընա էնիտէն էվլէնմէէէ միւսաատէ իտէր. ֆագաթ գարընըն էվլէնմէսինէ միւսաատէ էթմէզ։ Շիմտի Կրօն. Ժողով՝ ֆիքրինի տէկիշտիրմիշ օլտուղունտան, Ս. Կաթողիկոսըն պու գարարընը գապուլ էթմէզ։ Կիւյա Ս. Կաթողիկոս պու թալագ կոնդակընը հազըրլը էտէրէք վէրմիշ իմիշ, կիւյա իչի անլամամըշ իմիշ, կիւյա Պարօնիկեանըն միւրաճաաթը իւզէրինէ պիր խաթըր սայմըշ իմիշ. տահա պունուն կիպի պիր չօգ իմիշլէր։ Էկէր խաթըր սայըլըշ օլսա իտի, էվվէլքի միւրաճաաթտա իչի պիթիրէպիլիր իտի վէ մէսէլէնին էնիտէն թահգիգընը Բաթրիգխանէյէ հավալէ էթմէզ իտի. հալպու քի միւշարէլէյհ հազրէթլէրի՝ իչին Բաթրիգխանէյէն ըէմըն կէօնտէրիլմէսի լիւզումընտան պահս էթմիշ իտի։ Պու խուսուսլար պէօյլէ օլտուղը, վէ Ս. Կաթողիկոսըն Կրօն. Ժողովուն իլամը իւզէրինէ թալագ կոնդակը վէրտիկի սահիհ օլմագլա պէրապէր, աքսի օլմաշ տէքի տիւշիւնէքպիլէ, Կրօն. Ժողովըն Ս. Կաթողիկոսըն էմրինի չէօզմէէէ հիչ պիր սալահիյէթի եօգ տուր զանն էտէրիզ։ Վագըա Կաթողիկոսլարըն տա խանըմ վէ իճրա էտիլէմէզ պազը էմիրլէրի օլապիլիր, լաքին պունու րէտտ իտէպիլմէք հակընըզ Կրօն. Ժողովա աիտ տէկիլ տիր։

* * *

Կիլիկիա կաթողիկոսըզ մէսէլէսի տիւնքի Խասան Ժողովտա մէվզուը պահս օլարագ, նիհայէթ Գէօրգ եպիսկոպոսըն մազէրէթը մէշրուտըրնա մէյանի, միւշարիլէյհին Կաթողիկոսլուգտան իսթիֆասընը գապուլ իթմիշ տիր։ Ժողովք՝ պունտան մատատա էնկիւրիւտաաջնորդը Եղիշէ Վ. Դալֆաեանը ինթիխապընը թաստիգ իթմիշ վէ պու խուսուսատաքի իթիրազլաթըն էհէմմիյէթէտէն պահտ օլտուղունա գարար վէրմիշ տիր։ Կիլիկիա իչուն հէնի կաթողիկոսըն ինթիխապը խուսուսընտա լազըմ կէլէն ճիհէթլէրին միւզաքէրէսի սաիր պիր վագթա թէհիր իտիլմիշ իսէ տէ, չու սըրատա Մկրտիչ Մէլիքեան էֆէնտինին Սաստանիա կէօնտէրիլմէսի տէ թէսավվուր օլունուեօր։

—Բարիզ էրմէնիլէրի սէր բահիալ Վաամչապուհ քահ. Երզրում վէզզէլէսինտէն զարարիտէ օլանլարա 600 ֆր. իանէ թօփլաեա կէօնտէրմիշ տիր։

—Բաթրիգ Սրբազանըն վալիտէսինին վէֆաթը հասէպի իլէ, Ս. Փրկիչ խաստախանէսինէ 100 լիրա գատար չիչէք կոյանթա բարասը վէրիլմիշ տիր։

—Մուշ Առաքելոց վանքընտան նէթիմլէր չէհրէ նագլ օլունմուշ, վէ եօլտա չօգլարը բահամըզլանմըշ տըր։

—Դատըքէօյ քիլիսասընը պէօհիւթմէքլիւն թէշէպպիւսատէ պուլունուեօր։

—Կիլիկիա կաթողիկոսը միւթէվէֆֆա Մկրտիչ կաթողիկոսըն վէրէսէսի՝ Բաթրիգխանէ աիտ թահէ իգամէ իթիւքլէրի տավանը իտինաֆէն գազանմըշ օլտուղլարընտան, 500 լիրալըգ պիր մէպլագա սահիպ օլաճագլար տըր։

—Կազէթամըզ իտարէսի՝ կրօնասէր էհալիմիզէ պիր խըրմէթ իթմէք էֆքեարը իլէ, կէլէճէք Մեծպահքտան պաշլայարագ, Ս. Գրիգոր Նարեկացինին Նարեկինի անլաշըլապիլէճէք աչըգ թէրճէմէ իտիպ ապօնէլէրէ աչըգտան ճիւզ ճիւզ հէտիյէ իտէճէք տիր։ Պու պիր չօգ մէարիֆիլէ մէյտանա կէլէճէք ֆէտաքեարլըղըն՝ զիմմիլէրն բագըլէթ կէօրէճէքլէրինի՝ ալտըղըմըզ պիր չօգ թէշվիգ մէքթուպլարտա մէմնունիյէթլէ օգումագտայըզ։ «Մանզումէ՝» էվվէլ վէ ախըր մէշհէպ վէ միլլէթփէրվէրլիքի իլէ մաարուֆ օլտուղունտան, պու իթիպարընը հէյսիյէտէն զիեատէ մուհաֆազաեա չալըշաճաղը թապիի տիր։

—Թաշրատան ալտըղըմըզ մէքթուպլարա նազարէն, Հաճընըն քիլիսէսինտէ 40 լիրալըգ էշեաի բուհանըյէթ չալընմըշ տըր։

—Ուրֆատա Եփրեմ Խուրինին գայրիսթանըրը Ասորիլէր քէնտիլէրինին տիր տէյի իտտիա իթմէքտէ իսէլէր տէ, գէրիզման պա պէրատը ալիշան էրմէնիլէրին օլտուղը թէհագգուգ իթմիշ իտուկինտէն, Ասորիլէրին պու իտտիասը պօշա չըգաճաղընը Ուրֆա մուխպիրիմիզ պէեան իտիեօր։

—Վանտան ալտըղըմըզ մէքթուպլարա նազարէն, Ցիսուսեան վարժարանըտա մէշհէպ գարշը մուամէլէտէ պուլունան խօճալար տէֆ էտիլմիշ տիր։

—Այնթապ մուխպիրիմիզին իշարէնա նազարէն, Իսքէնտէրունտա քահանալըգ իտէն Տ. Մելքոն՝ Այնթապ առաջն. փոխանորդը Տ. Կարապետ Հայրապ գարշը «Բիւզանդիոն» կազէթասընտա զարարլըքարանէ վէ եանըլըշ պիր թագըմ նէշրիյաթտա պուլունմագտա իմիշ։ Մուխպիրիմիզ պու խուսուսատըն էսասըզ օլտուղունու եազ'ըշ տըր։

—Ատանա մուխպիրիմիզ՝ Սմբիկեան էֆ.ին Ատանա մէքթէպլէրի թէշքիլաթընտա եաբըրտըղը ֆէտայի՝ Ատանատա եանըլըշ հալ էտիլմիշ օլտուղունտան պահսլէ, պաշգա պիր թահրիրաթլա հէր էյի չէյի մէտհ էթմէք էյլիկի թէշվիգ իթմէք օլաճաղընտան, տօղրուլուղ եանըլըշ անլաշըլմասըն, թագտիր էտիլմէսի լազըմ կէլէճէկինի տէրմէեան էտիեօր։

—Էրզրումտան ալտըղըմըզ խապէրլէրտէ Զէյզէլէ տէվամ էթմէքտէ իտուկի պէեան էտիլիեօր։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի օր, ի ներկայութեան երկու կողմի ազգականներու և բարեկամներու, Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ կատարուեցաւ պաշտօնական նշանախօսութիւնն ազգ. ուսուցիչներէն Արիստակէս էֆ. Սարգսեանի ընդ Օր. Ազաւնի Հ. Դարակէօզեանի։ Արիստակէս էֆ. Ազգ. Կեդր. վարժարանի անդրանիկ շրջանաւարտներէն է, ու իր ազնիւ և համակրելի բնաւորութեան հետ ունի նաև հմտութեան պաշար մը զանազան ճիւղերու մէջ։ Օրիորդն ալ, Իսկիւտարի աղջկանց վարժարանէն ելած, համեստ ու բարեկիրթ աղջիկ մըն է եղեր։ Կը շնորհաւորենք զիրենք այս բարեդէպ նշանախօսութեան առթիւ։

Տէր և Տիկին Պետրոս էֆ. Ազարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Լեւոն էֆ. Կիւրեղեան, Տէր և Տիկին Յովսէփ էֆ. Ս. Ազարեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Անտոն էֆ. Տիւզ և զաւակունք, Տէր և Տիկին Մկրտիչ էֆ. Հէքիմեան և զաւակունք, Տիար Բիէս էֆ. Մարուշ, Այրի Տիկին Ցակոբ էֆ. Ազարեան և ընտանիք, Այրի Տիկին Մօզէֆ Ազարեան և ընտանիք, Այրի Տիկին Անտոն էֆ. Ազարեան և ընտանիք, և համայն ազգականք գաւնակցաց ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն թէ՝

ՏԻԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԶԱՐԵԱՆ

Ցետ երկարատեւ և տաժանելի հիւանդութեան, և կազդուրեալ կրօնից վերջին Սուրբ Խորհրդոց մխիթարութեամբ կնքեց իր մահկանացուն երէկ ի բիկուն ի հասակի 23 ամաց, և անմխիթար սրտիւ կը հրաւիրեն զբարեկամս և զծանօթս ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան սխուր արարողութեան, որ պիտի կատարուի վաղը շաբաթ օրը ժամոյս 2/15ին, երեկոյեան ժամը $8\frac{1}{2}$ին (Ը.Թ.) յեկեղեցւոյ Ս. Պօղոսի որ ի Պէօյիւքտէրէ։

Պէօյիւքտէրէ, 1/14 Փետրուար 1902

Մասնաւոր շոգենաւ մը Շիրքէթի Խայրիէի, թիւ 46, պիտի մեկնի կամուրջէն ժամը ճիշդ 7ին ուղղակի ի Պէօյիւքտէրէ, և ապա ժամը Ցուկէսին պիտի վերադառնայ ուղղակի ի կամուրջ։

Կը խնդրուի ծաղկեփունջ չառաքել։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պատ. լրագրոյդ 214 թուոյն մէջ հրատարակեալ գրութիւնս զանազան թիւրիմացութեանց տեղի տուած ըլլալով հոս, սոխակց զիս վերստին հարկեց բացատրութիւն մը տալ, իրական նպատակն ի յայտ բերելու համար։

Դպրոցին չէնքի առթիւ զանազան կրթական անձնաւորութիւններ գրուածնիս զանոնք շոյելու համար չէ, և ոչ ալ իրականութիւն գտած թերութեանց և դպրոցին անկարգութեանց համար պահած լռութիւնս առ անհի կամ առ ի շահադիտութենէ։

Համոզուած եմ թէ օրինակելի ջանասիրութիւնները և բարենպատակ ընթացքները հրապարակաւ գովելը կ'արթնցունէ նոր ի նորոյ ուսումնասիրական զգացումներ և կը դրդէ մարդս եռանդնալից գործունէութեանց։ Ասոր համար միայն այդ հրապարակաւ գովեստն բրած էի և ոչ թէ այլ պատկ. մեծ անձնաւորութեանց հաճոյ երեւնալու համար։ Իսկ տեղի ունեցած անպատեհութեանց համար կը լռէի և ցարդ կը լռեմ, իբր թղթակից պարտականութեանս հանդէպ իսկ մեղանչելով, զի լաւ գիտեմ թէ մարդը ի գործ մղելու համար միշտ իր բրած գործին փայլուն կողմերը իր աչքին առջև դնելու է, իրական շոյանքները չզլանալով և զգուշանալով մանաւանդ իր ընթացքին մեկի կողմերը մերկապարանոց հրապարակ չածել, չվհատեցնելու համար զայն, միայն տեղական յարմար և անձնական միջոցներով արգիլել անպատեհութեանց և անտեղութեանց յառաջխաղացումն, և արդէն գրութիւնս խմբող էֆէնտիք լաւ գիտեն տեղական այն արգելիչ միջոցներն, զորս գրեթէ միշտ ամէն սխալանաց առթիւ քաղաքավարութեան և կարելիութեան սահմաններուն մէջ կը գործադրենք։

ՅՈՎՀ. Ա. ՍԱՄԻԿԵԱՆ

Ատան, 24 Յուն. 1902

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ 13 փետրուար.— Լօրտլար մէճլիսինտէ Ինկիլթէրա վէ Ժաբոնիա արասընտա ագտ օլունան մուգավէլէ հագգընտա ճէրէեան իտէն միւզաքէրատ էսնասընտա Խարիճիյէ Նազըրը լօրտ Լանստաուն՝ մէզքիւր մուահէտէնին սաիր տէվլէթլէրին ագսաի շարգդաքի պօլիթիգասընա հիչ պիր վէճհիլէ մուխալիֆ օլմատըղընը պէեան էյլէմիշ տիր. լօրտ Րօզպէրի տախի, պու պապտէ իրատը քէլամլա, հիւքիւմէթին պու խուսուսատաքի պօլիթիգասընը թէրվիճ էյլէմիշ տիր։

— Խարիճիյէ միւսթէշարը լօրտ Գրանպօրն՝ ավամ գամարասընտա իրատ օլունան պիր սուալէ ճէվապէն, Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի Ժաբոնիա իլէ ագտ իտիլէն մուահէտէնի իմզա իթմէզտէն էվվէլ, Ալմանիա վէ Ամերիգա հիւքիւմէթլէրինէ պու պապտա մէալիւմաթ իհրա իթտիրմիշ օլան պէեան էյլէմիշ տիր։

ՎԻԷՆՆԱ.— Դօրէսբօնտանս «Բօլիթիգ» կազէթասը՝ իւչ պէյքա հարպ կէմիսինտէն միւրէքքէպ պիր Ավստրիա ֆիլօսունըն եագընտա Ագտէնիզին պիր խայլը լիմանլարընը էզ ճիւմլէ Դօրֆու, Թարանթ, Նաբօլի, Ըսպէչիա, Թուլօն, Պարսլօն վէ Իսքէնտէրիյէ լիմանլարընը զիեարէթ իտէճէկինի եազըեօր։

ՊԷՇՏԷ. — Մէճլիսը Մէպուսանտա Մաճարիսթան պաշ վէքիլի Մ. Տիսեայ՝ արշիտիւգ Ֆրանսուա Ֆէրտինանտըն Պէթէրսպուրկ սէեահաթընա ատֆ իրատ օլունան պազը սուալլէրէ ճէվապէն, իթթիֆագը միւսէլլէսին պօզուլամաղը հագգընտա նութգ իտէնլէր թարափընտան պէեան օլունան էֆքեարը րէտտ իլէ տէմիշ տիր քի, «իթթիֆագը միւսէլլէս՝ միւթթէֆիգլէրին մէնաֆիինէ օ տէրէճէ ալէյհին քէօքլէր սալտըրմըշ տըր քի, թիճարէթ վէ էգօնօմի էսէրլէրինէ հասըլ օլան իխթիլաֆ՝ իթթիֆագը մէզքիւրը պօզամամըշ տըր։ Արշիտիւգըն Ռուսիաեա սէեահաթը՝ անճագ պիր մուամէլէի նէզաքէթփէրվէրիտէն իպարէթ տիր։ Սահիհ տիր քի, Արշիտիւգ հազրէթլէրի Ռուսիատա բարլագ վէ սամիմի պիր ըէսմը գապուլ իճրա օլունմաղը՝ պու զիեարէթէ խայլը էհէմմիյէթը սիեասիյէ վէրտիրմիշ իսէ տէ, պու զիեարէթ՝ հիչ պիր թիճարէթ պօլիթիգասը թագըպ օլունաճաղընա տէլալէթ իթմէզ». մէալինտէ պաշ վէքիլին պէեանաթընը թասվիպլէ եղէմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ. — Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի Բիւթթիֆագը միւսէլլէսի թէշքիլ իտէն տէվլէթլէրէ մուահէտէ 1903 սէնէսինէ գատար թէմտիտ իտէճէկինի լեան իթմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ալմանիա հիւքիւմէթի՝ Վէնէզուէլլա իլէ օլան իխթիլաֆա նիհայէթ վէրմէէէ գարար վէրտիկինտէն, իշ գըզմա Ալման սէֆինէի հարպիյէսինին Կուաեարա լիմանընտա տէմիր աթմըշ պուլունտուղը թէլէկրաֆլա պիլտիրիլիյօր։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Մէարիֆ վէ մէզահիպ նազըրը Մ. Դավլաթովիչ Մ. Միլաովիչին խալէֆ օլաճաղը պիլտիրիլիյօր։

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ. — Ամերիգատան ալընան խապէրլէր՝ պուղտայ ֆիաթըընըն թէրագգը էյլէտիկինի կէօսթէրիյօր։ Լիվըրբուլտա սոն ֆիաթ՝ 6,1,50 բառալ էնտէն պուլունուեօր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՓԱՐԻԶ. — Միւթթէհիտէի Ամերիգա րէիսը հիւքիւմէթի Մ. Րուզվէլթին նամըզաճ օլան մախտումըլըն թէզվիճէն խանէի աթիյէտ էյլէմէքտէ պուլունտուղը Վաշինկթօնտան թէլէկրաֆլա պիլտիրիլիյօր։

— Պէթէրսպուրկտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Ռուսիա իլէ Չին արասընտա պիր մուահէտէ ագտ իտիլմիշ հավատիսի թէէյյիւտ էյլէմէմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ. — Միւթթէհիտէի Ամերիգա խարիճիյէ նազըրը Հէյ՝ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթինէ խիթապէն կէօնտէրտիկի պիր թէլէկրաֆնամէտէ, Ինկիլթէրա-Ժաբոնիա մուահէտէնամէսինի թագտիր էյլէտիկինի պիլտիրմիշ տիր։

— Մ. Պալֆուրըն Ինկիլթէրա ավամ գամարասընտա իրատ էյլէտիկի պիր նութգ էսնասընտա, Ինկիլթէրա-Ժաբոնիա մուահէտէնամէսինի հիչ պիր հիւքիւմէթ ալէյհինէ ագտ իտիլմէտիկինի, Ագսաի շարգտա սուլհըն իտամէսի թէմին էյլէմէք ֆիքրիյլէ վուգու կէլմիշ օլտուղունու պէեան էյլէմիշ տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ըմ. տիւն աղչ. գար.	28—30
» » » էն եիւքսէք	28—31½
» » » էն աշաղը	28—29
Ռումէլի չըմէնդիֆէր աղչըմ գընտ.	115—5/8
» » էն եիւքսէք	115—3/4
» » էն աշաղը	115—1/2

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի աքսիօնը Օս. լիր.	
Սիկուրէթ Ա.	—96
» Բ.	—55
Թրամվայ	5—80
Ժուխանա	1—50
Օթթօման Թրամվայ	485—
Ասիւրանս	3—57
Փորթօքասիօն	0,08
Փոմմէրսիալ	0,09
Լօրիօն	504—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէգ	40—50
Թրամվայլ	151—50
Որիէնթ Թահվիլաթը	475—
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	266—
Անատօլը չըմ. աքսիօնը	10—25

ԱԴԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	99—
Ինկիլիզ լիրասը	110—
Ֆրանսըզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարղօն գայմէսի	8—60

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 14 փետրվար

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	94—69
Օսմ. էսհամը գարանթը	25—87
» » Բ	51—25
« » Գ	27—87
Օսմանլը Պանգասը	12—87
Մըսըր Տուն. մուլթահըտէ	107—75
Պուլկար խըմթիգրագը	83—
Դոմպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—32½
Թրանսվաալ	6—
Շարթըէթ	4—25

Բարիզ 14 փետրվար

Ֆրնս էսհ. 4%ֆր.	101—22
Եէնի Օսմ. էսհամը գարանթը	26—42
Ռումէլի չըմէնտիֆէրի	118—
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	325—
» Պանգասը	571—
Գրէտի Լիօնէ	1058—
Իթալիա էսհամը	100—22
Բախօրիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	
Տուան Օթօման	516—50
Սրանիօլ	78—32
Թրանսվալ	154—50
Դոմպիօ 3 այ վատէ	225—10
Էժիբսիէն ինիֆիէ	109—75
Շարթըէթ	111—

ԴԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—12
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—81¼
Ֆիօրէն Մանտա	21—75
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

0—0—0—0—0—0—0—0—0—0—0

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖՐԻԳԱՍԸ (63)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԺՕՐԺ ՕՀՆԷ ԼՕՒԻ ԺԻՒՐՕՑԷՖ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

Թիֆլիս՝ պէօյիւք զըլըճը գալտըրուպ, Մալօնա էօյլէ պիր նազար ֆըրլաթըր քի, խաին օլտուղը էրէտ գալըր։

Լաքին էչզըհա՝ էմրլէրինի ալմըշ օլտուղլարընտան, Մալօնի իթէրէք նէօրիթիւչ իթտիլէր։ Պիրտէն պիրէ պիր ատէմ խարուտ պիր խալալ՝ Թիֆլիս իլէ էշգըեանըն արասընա կիրտի. պու կիրէն ատէմ՝ Ֆօլպէր իտի. եիւզիւ սօլմուշ հալի բէրիշան վէ խարաբըանտան ագան գան՝ հէր թարաֆընը միւլէվվէս իթմիշ իտի։ Հէրքէս տուրտու։ Ֆօլպէր՝ պիր էլինի գանլը կէօքսինէ պաստըրըպ, տիկէրիլէ, Մարքինին խաթաղընը կէօսթէրէրէք, տիթրէրաշ պիր սաստա իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Մուսալլէհ՝, մուսալլէհ՝, արգատաշլար, թէլիմը րուհ իտէնլէրէ հիւճում էտին մուսալլէհ՝ (մուհաֆըզլարը կէօսթէրէրէք), պու ատէմլէր ալճագտըր ամէր. Սօն նէֆէսիմէ հիւճումէտէն սիլահլարըյլա տըշարը չըգմալարընա միւսաատէ իթմէյին։

Պու սէօզլէրի սէօյլէր սէօյլէմէզ պիր տէֆա թիթրէտի, գանը իչինէ տիւշտիւ. էշգըեա՝ տիւշմէնլէրինին արասընա տիւշտիւկին կէօրէրէք, տուրմագսըզ մէճպուր օլտուլար։

Մալօ՝ րէֆիգլէրինի պու հալտէ գան տէօքմէտէն մէն իտէմէլէք իտի իսէ տէ, պու արալըգ օտանըն կիրէն հէնի պիր չախս՝ պունա մանի օլտու։ Օտանըն կիրէն՝ Էլիզապէթին չաթօսընտա կէօրտիւկիմիզ կէնճ գօնթ տը Վէրնօյ իտի։ Մուսաֆիրին՝ լը Բիւէլլօնըն վէ րէֆիգլէրինին չիմտիյէ գատար պիլըրաղ իթտիկլէրի գայրէթէ հայրան օլարագ, օտանըն կիրմիշ իտի։ Պու տէհշէթլի մանզարայի կէօրտիւկի կիպի, անլէրէ եագլաշարագ տէտի քի.

— Սէրսէրիլէրինիզ էֆէնտիլէր, սիզին կիպի գահրաման միւտաֆիլէրէ գարշը մուհարէպէ իթմէքտէն իճթինապ իտէրիզ։ Մալիւմթինէ տէօնիւնիւզ, տէվամ իլէ։

— Տօսթլարը'մ, եօլ աչընըզ, պունլար կիպի նամուսլու ատէմլէր մուհարէպէ մէյտանընտան սիլահ վէ նամուսլարըլա չըգարլար։ (Ռէֆիգլէրինին պիրինէ տէօնէրէք) պու իշին իճրասընը սիզէ հավալէ իլէ, պու խուսուսատա մուգաթտէմ գոնտէ պուլանաճագ հէր պիր ֆէնալըգ իչուն, սիզի մէսուլ թութարըմ։

Շու էմր իւզէրինէ, տէր հալ եօլ աչըլտը։ Լը Բիւէլլօ՝ րէֆիգլէրիլէ պէրապէր քէմալը ագամէթլէ արալարընտան կէչէրէք չըգտը։ Չըգմազտան էվվէլ Թիֆլիսէ տէօնէրէք սօրտու քի.

— Դօմանտա'ն պիզիմլէ պէրապէր կէլէճէքմիսին.

Թիֆլիս — Պուրատա գալաճաղըմ. սէնտէ սավ'ուշմա, սանա ինթիզարըմ օլաճագ տըր։

— Սէնի եագընտաքի մէյխանէտէ պէքլէրիմ. ճիւմլէսի տըշարը չըգըրլարը կիպի, գօնթ տը Վէրնօյ մախէլէթլէրինէ տէօնէրէք տէտի քի.

— Շիմտի տօսթլա'րըմ եանգընը իլէ իշթիղալ իտէլիմ. սէօնտիւրմէք իչուն սիզէ պիր սաաթ մէօհլէթ վէրիրիմ ա'րչ.

Պունլար պաղըրշարագ տըշարը չըգըպ եանգընը սէօնտիւրմէէէ գօշտուլար. գօնթ տը Վէրնօյ, տիկէր րէֆիգլէ պէրապէր տըշարը չըգմագ իւզրէ իքէն, Թիֆլիս եագլաշըպ, քէմալը թաազիմլէ ինէիլէրէք տէտի քի.

— Լըւթֆունըզա թէշէքքիւր իտէրիզ, Գօնթ հազրէթլէրի. Սիզտէն խոթիրհամ իտէճէյիմ պիր լութֆուն միւսաատէսինի տիլէրիմ պույուրմակաճաղընըզ պէնճէ շիւպհէտէն վարէսթէ տիր. (Մարքինին խաթաղընը կէօսթէրէրէք), կէօրիւնիւեօրսունուզ քէ, պաշլամըշըմըզ իչին իչթէ իքի գուրպանըմըզ, պիրիսի թէսլիմը րուհ իտէն զավալլը իխթիեար՝ տիկէրի զէվճէսինի խաթաղընտա պանըպ պիր գատըն տըր. անըն գուրթուլմասը շիւպհէլի տիր։ Րէճա իտէճէյիմ լութֆ՝ շու իքի ճէսէտին ուխրէվի օլան իզզէթինէ հիւրմէթէն, պուրատան տըշարը չըգարըլմասը օլունմամասը իչուն, պիր էմր վէրմէնիզ տիր։ (Տէվամ)

Ս. ՂԱԶԱՐ

ՏՊԱՐԱՆԸ. — ԵԿԵՂԵՑԻՆ. — ԹԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐԸ. ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ.

Մխիթարեաններուն բնական կղզին է այն Ս. Ղազարը, որուն վրայ կը ծածանի Օսմ. փառաւոր դրօշը, Վենետիկ քաղաքէն նաւակով գրեթէ կէս ժամու չափ հեռու, Ադրիականի նաւերուն բերանը, Լիտօ անուն աւելի մեծ կղզիի մը քովիկը զետեղուած և նշանաւոր իր լուռ ու խորհրդաւոր երեւոյթով: Ս. Ղազարը ամբողջովին Մխիթարեաններուն կը պատկանի, որով անոնք միայն հոն բնակելու իրաւունքը ունին, և արդարեւ հոն կը տեսնուին այն ամէն շէնքերը միայն որոնց պէտքը կը զգան Մխիթարեանները, այն է՝ եկեղեցի, տպարան, վարժարան, բնակարան, թանգարան, եւայլն:

Կոնտոլաներու նաւամատոյցէն ներս՝ երկայն նրբուղիին վրայէն դէպ ի ձախ բացուող դրան մը մէջ տպարանն է, առաջինը՝ վանքին զանազան մասերէն՝ զոր կը տեսնէ ամէն այցելու, Ս. Ղազար մտնելուն պէս, և որ այնքան մեծ չէ:

Հոն՝ ոչինչ այնքան ուշ կը գրաւէ քան առհասարակ բոլոր գործաւորներուն մէջէն նշմարուիլը նաեւ իտալացի գրաշարներու՝ որոնք մեծ դիւրութեամբ ու կատարեալ յաջողութեամբ կը շարեն հայերէնը՝ աշխարհաբար կամ գրաբար ամենախրթին ուսումնասիրութիւններն անգամ:

Տպարանէն քիչ անդին եկեղեցին կը բարձրանայ, հայ. և լատին եկեղեցիներու խառնուրդ եկեղեցի մը: Աւագ խորանին ետեւը բարձրացող Վենետկեան նկարազարդ ապակիներու մէջէն ներս թափուող գոյնզգոյն լոյսերով շաղուած մթնոլորտ մը կը տիրէ ամէն կողմ, առաստաղը երկնագոյն է ու վրան անհամար լուսաւորներ սփռուած կան որոնք կը վառվռտան գիշեր ու ցորեկ, անդադար, անհատնում. Նուրբ ու գեղարուեստական կամարներ, նրբաճաշակ, իտալական սիւներ կը լեցնեն չորս կողմ: Եկեղեցիին դրան ճիշդ դիմաց, երկաթեայ վանդակորմէ մը անդին պարտէզն է, չէնքին մէջի պարտէզը, իր ծառերու ու ծաղիկներու բուրումնաւէտ բոյլերով և փոքրիկ, պարզ ու անշուք աւազանով՝ ուր կը կենայ ամէն այցելու և կը խորհի վայրկեան մը:

Ասոնցմէ բոլորովին անջատ՝ և եկեղեցիին հակադիր կողմն է նորընծաներու պարտէզը և վարժարանը որոնց մասին չեմ ուզեր երկարել խօսք, նկատելով որ անոնք մանրանկարներն են, վարդապետներուն յատկացուած շէնքին, որոնք իրենց կարգին ուրիշ բան չեն այլ երկայն նրբուղիներու վրայ բացուող անթիւ անձայն խցիկներու երկայն շարքեր: Լաւագոյն է որ գիտութեանց և դպրութեանց թանգարանները դիտելու երթանք:

Ս. Ղազարու գիտութեանց թանգարանը սրահ մըն է բաւական ընդարձակ որ կղզեակին դէպ ի Ս. Մարկոս նայող կողմը կը տարածուի շէնքին վերի յարկը: Սրահ մ'է այն՛, զարդարուն ու փայլուն առաստաղով մը՝ ուր չքեղ զարդանկարներու հրաշալիքներ թափթփած է Վենետկեցի տաղանդաւոր զարդանկարիչը Բաօլէթթի, Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանին նկարչութեան ուսուցիչը: Դուռնէն ներս, անմիջապէս դիմացդ կը ցցուին երկու դիտակներ, մին փոքր, միւսը աւելի մեծ և կարող աստղաբաշխական ուսումնասիրութեանց ծառայելու: Հոս հոն ցրուած թռչուններ, սողուններ, անթիւ կմախքներ կը լեցնեն այն կողմը որ յատկացուած է կենդանաբանական ճիւղերուն: Հո՛ն է որ ապակեփեղկէ մը ներս, ալքոլով լեցուն աման մը մէջ կը կանգնի Հ. Ա. Բագրատունիի անձին ուղեղը, այդ ճշմարիտ ու ուժեղ տաղանդին մնացորդը որ պատկառանք կ'ազդէ: Դէպի ձախ՝ հանքաբանական ճոխ հաւաքածոյ մը կայ, ուր կը տեսնուին ամենագեղեցիկ քարերու նմոյշներ, հանքային բազմատեսակ նիւթերու կտորներ, գոյնզգոյն ու փայլուն և ըղձալեցնող կանոնաւորութեամբ մը շարուած իրարու քով: Աւելի անդին բնագիտական մասը կ'ուգայ. ելեկտրական, մեքենագիտական, լուսաբանական ու ջրաբաշխական ամենանուրբ գործիքները մաքուր շարուած իրարու քով հմայք կ'ազդեն: Հոս Մոսսի գործի մը, հոն անկիւնաչափ մը, Աթվուտի և Ռումքորֆի գործիքները կը փայլփլին ապակիներուն մէջ, եւ մարդ ակամայ կը սկսի գիտութեան անմահական հրաշալիքներուն մէջ սուզուիլ:

Գալով դպրութեանց թանգարանին կամ աւելի պարզապէս թանգարանին, — վասն զի այդ բառը անոր յատկացուած է մանաւանդ— կղզեակին միւս կողմն է ան ճիշդ, դէպ ի Լիտօ նայող կողմը և չէ՛ առաջինին նման միակտուր այլ չորս սենեակներէ բաղկացած, որոնցմէ ամէն մէկը տարբեր բաներու յատկացուած է: Առաջինը՝ հնագիտական և գեղարուեստական ճիւղն է: Հոն կը տեսնուին սքանչելի նկարներ մեծ արուեստաւորներու գործեր, Այվազովսքիի «Եւ խաւար շրջէր ի վերայ ջուրց»ը, մութ ու խորհրդաւոր ուր անհունն ամբողջ կը պատկերի, ուր Աստուծոյ ամբողջ մեծութիւնը դրոշմուած կ'երեւայ գոգցես, վերը առաստաղին վրայ Բաօլէթթիի հոգեգրաւ մէկ նկարը վառվռուն ու կենդանի գոյներով հիւսուած, անուշ ու կորովի միանգամայն, աջին Նափոլէոն Գ. ի հսկայ մէկ իւղաներկ պատկերը զոր ինք իսկ իր ձեռամբ նուիրած է Մխիթարեաններուն, իսկ չորս կողմը բեղկերուն մէջ անթիւ հնութիւններ, արձանիկներ, յախճապակիի տեսակներ, հին նարկիլէներ և հնագոյն զանազան մետալներ որ անգին հարստութիւններ կ'ենթադրեն: Դէպի աջ բացուող դուռնէ մը ներս, ճակատը կը բարձրանայ Լորտ Պայրընի պատկերը, այդ սենեակին անունը Լորտ Պայրընի սենեակ է արդէն, վասնզի այդ բանաստեղծը հոն է որ աշխատած է հայերէնի: Չորս կողմը գրքեր ու հին հին տումարներ լեցուած են: Տետրակ մը ուր ամէն այցելու կ'արձանագրէ իր անունը, կը ցուցնէ թէ քանինե՛ր, թէ ինչ հանճարներ, թէ ինչ բանաստեղծներ, ու դրագէտներ եկած են Ս. Ղազարու թանգարանը տեսնելու որ իր մաքրութեամբ ու կանոնաւորութեամբ ճշմարիտ պարծանք է եղած և փառք Մխիթարեաններուն:

Լորտ Պայրընի սենեակին դիմացը, երկու երեք ոտք մարմարեայ սանդուխէ մը վեր բուն մատենադարանը կը տարածուի, մեծագոյնը չորս սենեակներէն, լեցուն բազմալեզուեան, թանկագին գրքերով, հսկայ երկասիրութիւններով, խոր ուսումնասիրութիւններով և 30000 հատորներէ աւելի պարունակութեամբ: Հոս կան նաեւ Պապիրոսի թերթեր, արձանագրութիւններով միասին, սիրուն գեղարուեստական արձաններ, Մեծին Մխիթարայ արձանը և հին եգիպտական մումիա մը պառկած ապակեայ դագաղի մը մէջ: Փառնասցի Շապաս անուն եգիպտագէտի մը ըրած ուսումնասիրութեան նայելով, ազնուական ընտանիքի զաւակ 23 տարեկան երիտասարդ մ'է եղեր ան: Դէմքը կարծրցած ու աղտոտ կարմիր գոյն մը առած է ու մարմինը, ծածկուած եգիպտական տարօրինակ զարդերով խճողուած զգեստի մը տակ, ցոյց չի տար ինչ երեւոյթ ունենալը:

Այս մատենադարանէն յառաջանալով, նորէն 3-4 ոտք սանդուխէ վեր չորրորդ ու վերջին սենեակը կը բացուի, կլոր ու սիրուն և չորս կողմը ու մէջտեղը ապակեփեղկերու մէջ դիզուած անթիւ թուղթերով ու գրքերով լեցուն: Ասիկա հայերէն ձեռագիրներու սենեակն է և կը պարունակէ արդարեւ Թ., Ժ., ԺԱ. էն դարերուն վերաբերող 3,000է աւելի ձեռագիրներ, Աւետարաններ, Նարեկներ, Աստուածաշունչեր էն: Հին գեղարուեստի ամենաընտիր ներկայացուցիչներ կ'երեւին, ամէն կողմէ փոքրիկ գոյնզգոյն պատկերներ, սուրբեր, և ի մէջ այլոց Աւետարանի արծաթապատ կափարիչ մը որ հիացում կ'ազդէ:

Որքան երկար ուսումնասիրութեանց նիւթ կրնայ ըլլալ այդ թանգարանը որուն այսքան կարճ ակնարկ մը տալով չտեսնալու ստիպուած ենք մենք, զրկուած այդպիսի ուսումնասիրութիւն մը ընելու աղբիւրներէն, որոնք աւելի քան մեղրածոր են ուսումնասէր հոգիներու համար:

Պէտք չէ անշուշտ որ մեկնիմ Ս. Ղազարէն առանց հայեացք մ'ալ նետելու այն յարգելի տեղւոյն վրայ Ս. Ղազարու կղզեակին դէպ ի Ատրիական նայող կողմն է ան, գերեզմանատունը, ծովին մօտիկ, եկեղեցիին խորանին աջ կողմը, անոր պատին քովիկը ու անոր շուքին տակ: Փոքրիկ պարտէզ մ'է մարմարալից ուր պատ մը կայ դամբանի մը նման մարմարներով հիւսուած և մարմար դռնակներով օժտեալ, որոնցմէ ներս կը դրուին դագաղները:

Անցեալ տարի նոր մ'ալ մտաւ հոն, Զարպհանէլեանը, որ անխոնջ աշխատող մը եղաւ մինչեւ իր ալեւոր հասակը և իր անխոնջ աշխատութեամբ անմահ անուն մը թողուց. մեր մատենագրական պատմութեան հայրը հանդիսանալով: Տխրութիւն է հոս, ու խորունկ լռութիւն մը որ կ'ընդմիջուի միմիայն տերեւներուն թեթեւ սօսափիւնով և կարկաչովը՝ Ադրիականի ջուրերուն, որք կու գան կամացուկ մը կը զարնուին կղզեակին աւազներուն ու կ'անհետին:

Մնացեալը վանական անձայն ամայութիւն մ'է. անմարդութիւն մը ամէն կողմ, պարտէզներուն մէջ, խաղողի ողկոյզներուն տակ, ամէն կողմ կանաչ ու դալար, ծառ ու ծաղիկ է, գեղեցկութիւն մըն է խոհուն և լուռ բանաստեղծութիւն մը՝ զորս մինչ կը դիտես դու մտաղբաղ՝ ծերունի բանաստեղծին «ընդ եղեւնեաւ» հոգեծոր խորհրդածութիւնք կը սաւառնին հոգիիդ մէջ հոլովեւ:

Բ. Ն. ՇԱՀՊԱԶ

ԿԻՆ, ՍԷՐ ԵՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

(ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴԷՄՔԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ԶՈՒՐՑՈՒԱԾ)

Գ.

—Կարճատեւ բացակայութիւն մը սէրը կը զօրացնէ. երկարատեւը զայն կը մոռցնէ:

—Զսեմնուած սիրահար մը կը մոռցուի:

—Հովը ինչպէս որ մոմը կը մարէ և կրակը կը բորբոքէ, բացակայութիւնն ալ պզտիկ սէրերը կը մարէ և մեծերը կը զօրացնէ:

—Սիրոյ մէջ բարկութիւնը կեղծ է:

—Մարդ երբ սիրել կ'սկսի, ապրիլ կ'սկսի:

—Սիրահարի և սիրուհւոյ մը իրարու դէմ ունեցած բարկութիւնը՝ ամառ եղանակի մէջ պատահող վաղանցիկ մրրկի մը կը նմանի. փոթորիկը դադրածին պէս դաշտը աւելի դալար և աւելի գեղեցիկ կ'երեւի:

—Եթէ կ'ուզէք, օրինակ առէք սէրէն, բայց խրատ տալու երբէք մի՛ ելնէք անոր, որովհետեւ ան՝ որչափ կոյր, այնչափ ալ խուլ է:

—Գեղեցիկ կիներու սրտերը, Ամանորի չաքարներու պէս՝ բաղդի թուղթերով փաթթուած են:

—Կեանքի տեւողութեան մէջ տեսնուելիք կարեւոր գործերէն մին ալ կնոջ մը ընտրութիւնն է:

—Երեք բան կայ, զոր կիները պատուհանէն դուրս կը նետեն. ժամանակ, դրամ, առողջութիւն:

—Դարձեալ երեք բան կայ, որ կիներու ամէն գործերուն մէջ մաս ունին. չահ, հաճոյք, հպարտութիւն:

—Կնոջ մը սիրտը խոր անդունդ մըն է, ոչ ոք կրնայ ատոր յատակը թափանցել:

—Կնոջ մը սիրտը բնաւ չծերանար, այն ատեն միայն կը դադրի սիրելէ, երբ իր զգայնութիւնը կը կորսնցնէ:

—Ամուսնացած կնոջ մը սիրտը արգելքի տակ առնուած ապրանք մըն է:

—Անբարոյական կնոջ մը սիրտը՝ կը նմանի վարդի մը, որուն ամէն մէկ թերթը սիրահար մը կը փրցնէ, կը տանի, փուշը միայն ձգելով բուն ամուսնոյն:

—Կիներու փափաքները ծնեբեկի (զուշ գօնմազ) կը նմանին. քանի կտրտուին, այնքան կ'աճին:

—Առաքինութիւնը գեղեցիկ մարմնոյ մը մէջ աւելի մեծ կ'երեւի:

—Կիները իրենցմէ աւելի մեծ թշնամի չունին:

—Կիները ամէնէն զօրաւոր միջոցները կը դիմադրեն, բայց ամենաոչինչ ննզութենէ մըն ալ կը խաբուին:

—Ձեր չուզածը ուզել և ձեր ուզածը չուզել. ահա կիներու բնաւորութիւնը:

Թարգմ. Յ. Մ. ԱՂՆԱՒՈՐԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ԷՏԻՐՆԷ.— Մեր Մեծ. գործակալ Յովհաննէս Սիմոնեան էֆ.ի դիմելով կարելի է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի:

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւետիս էֆ. Կիւլզէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ:

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԵՐԵԱՆ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ՆՈՐ ԶՕՀՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ «ԲԱՍԻՄ»

ԳՐՔԻ ՁԵՒՈՎ

ՋՐԻ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՄԵԾ-ՊԱՀՔԻ առաջին օրէն սկսեալ (փետր. 25) «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն՝ բացէն պիտի տանք ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱՐԵԿԻՆ զոր դիւրահասկնալի ոճով պատրաստած էր Բասիմ ու ասկէ մէկ երկու տարի առաջ՝ անորմէ մէկ քանի նմոյշ հրատարակած «Բիւզանդիոն»ի մէջ:

Աւելորդ է ներբող հիւսել Նարեկի մասին որ նուիրական մատեանն է ամէն Հայ քրիստոնէի ու հազար տարիներէ ի վեր մեծ երկիւղածութեամբ կը պահուի ամէն տան մէջ, իբր թանկագին մարմնացումը կրօնային բանաստեղծութեան:

Եթէ ծեր եռանդ հաւատացեալները իբր հաւատքի զօրաւոր կռուան մը կը փարին Նարեկին, նորահաս երիտասարդութիւնն ևս ոչ նուազ յարգանքով ու երկիւղածութեամբ կը վերաբերուի անոր, հայ գրականութեան ամենէն ինքնատիպը, վսեմն ու հոգեցունցը տեսնելով Հայ վանականին այս սրտաբուխ մաղթանքներուն մէջ:

Մինակ մայրենի եկեղեցւոյ հարազատները չեն որ այս պաշտումը կ'ընծայեն Նարեկին, Հայ եկեղեցիէն բաժնուած միւս հատուածներն ալ հաւասարապէս յարգանք կը տածեն Նարեկին նկատմամբ, որովհետեւ միայն Աստուծոյ նուիրուած աղօթքի գիրքն է ան, զերծ վարդապետական խնդիրներէն: Նարեկի սրբազնասուրբ հեղինակը Տ. Գրիգոր Նարեկացի, հոգեկան վերացումներուն մէջ գրած է այս անմահ գիրքը որ չարունակ հին և նոր կտակարաններուն շուրջ կը դեգերի, ապշեցնելով ընթերցողը՝ Ս. Գրոց իւրաքանչիւր բառին նկատմամբ, իր ունեցած խոր հմտութեան վրայ: Արեւելագէտներ՝ հիանալով Նարեկի գոհար գրականութեան վրայ, թարգմանած են զայն մէկէ աւելի օտար լեզուներու, ուր եւս մեծ ընդունելութեան արժանացած է, Քրիստոնէական հաւատքին այս վսեմ արձանը:

Այս մեծ գիրք, այս հոյակապ մատեան որ հազար տարուան անեղծ աւանդ մ'է, անհաւասարելի ձրիաբար պիտի նուիրենք «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն, վստահ ըլլալով որ մեր այս զոհողութիւն սիրով պիտի ընդունուի հասարակութեան ամէն դասակարգէն, նոյն իսկ անոնցմէ որոնք մինչեւ հիմա լրագիր կարդալու սովորութիւնը չունին:

40 ՓԱՐԱՅԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

ՄԵԾԱԾԱՒԱԼ ԹԵՐԹ ՄԸ ՃՈԽ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ՈՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԳՐՔԻ ՁԵՒՈՎ, ԲԱՑԷՆ ՏԵՍՏ ԱՌ ՏԵՍՏ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

ԴԻՒՐԱՀԱՍԿՆԱԼԻ ԼԵԶՈՒՈՎ ՈՒ ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ զոր կը յանձնարարենք մեր մեծայարգ ընթերցողներուն, ԽՆԱՄՈՎ պահել ու յետոյ՝ երբ աւարտի, ամէնքը մէկէն կազմել, քանի որ

ԻԲՐԵՒ ԳԻՐՔ՝ ՊԻՏԻ ՉԻ ԾԱԽՈՒԻ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Միայն «Մանզումէ»ի բաժանորդներն ու գնողները պիտի ստանան նուիրական մատեանը՝ «Մանզումէ»ի սովորական գնէն աւելի բան մը չի վճարելով անոր համար:

Անոնք որ կը սիրեն Նարեկը, հաճոյք կ'զգան անոր հոգեպարար ընթերցումներէն, անոնք որ իրենց հասկցած լեզուով աղօթագիրք մը կ'ուզեն, նաեւ անոնք որ իրենց տառապագին օրերուն ու վշտահար ժամերուն հոգեկան սփոփանք մը կը փնտռեն, պէտք է փութան օգտուիլ առիթէն: ՏԱՍԸ ՓԱՐԱՅ վճարելով, օրուան ներքին ու արտաքին լուրերը, հեռագիրները, Ազգ. լուրերը, այժմէութիւն ունեցող յօդուածներն ու տեղական և թարգմանածոյ վէպերը կարդալէ զատ, պիտի ստանան նաեւ

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՄԱՏԵԱՆԸ
ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Նոյնպէս գաւառացի ազգայինք պէտք չէ ուշադրութենէ վրիպեցնեն կարեւորութիւնը առիթին. այսօրը վաղուան յետաձգելու չի գար, փետրուար 25ին պիտի սկսինք Նարեկը, հետեւաբար հիմակուընէ իսկ անհրաժեշտ է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի:

Կը խնդրուի ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ, օգնել այս կրօնական հրատարակութեան, հասարակութեան ամէն խաւերուն հասկցնելով թէ, ո՛րչափ դիւրութեամբ պիտի ստանան ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ:

)(112)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ԲԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՕՀՄԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Գ.

Եւ անմիջապէս դուռը զարնուեցաւ: Աբսոլթօլ և կինը դէպ դուռն կդարձան, Յովհաննէս գրպանը դրաւ դրամն ու վեցհարուածեանը պահելով, հրամայեց Աբսոլթօլի որ դուռը բանայ: Օթէլին ծառան ներս մտաւ անմիջապէս և սենեակին մէջ տիրող տակն ու վրայութիւնը տեսնելով:

—Արդեօք անհանգի՞ստ էիք, հարցուց, վարէն աղմուկ մը լսեցի վեր ելայ:

—Ո՛չ, պատասխանեց Յովհաննէս, մեկնելու պատրաստութիւն կը տեսնէի, անոր ձայնը ըլլալու է:

—Գիշերուան այս ժամուն մեկնի՛լ, արդեօք հաճելի չի թուեցա՞ւ ձեզ մեր օթելը:

—Ո՛չ, շնորհակալ եմ, մինակ կառք մը պատրաստէիք որ իմ բնակարանս փոխադրէր զիս*** օթէլը ուր իջեւանած եմ:

Օթէլին անունը պատկառանք ազդեց սպասաւորին որ աւելի պատկառոտ դիրք մը առաւ. մեծ անձնաւորութիւններ միայն կը բնակէին հոն: Անմիջապէս ծառայ մը փութացուց կառք կանչելու և ինք սկսաւ երազել նուէրին վրայ զոր կը յուսար շորթել այս մեծ յաճախորդէն:

Յովհաննէս՝ որ արդէն յուզումին սաստկութենէն սթափած էր կատարելապէս, մէկ կողմէն թէեւ վերջին ատրճան կը դրդուէր երկու վատերուն դէմ, միւս կողմէ ալ սակայն խիստ ուրախ՝ ասանկ մեծ վտանգէ մը ազատելուն վրայ, զգուշութիւնը ձեռքէ չի ձգելով հագուեցաւ ու ասպնջականներուն երեսը թքնելէ ետք վար իջաւ, թողելով որ անոնք զիրար բզկտեն վերը:

Կառքը պատրաստ էր, իբր փրկանք քառորդ մը դրաւ սպասաւորին ձեռք և երբ ճամբայ ելաւ ազատ շունչ առաւ:

Կատարելապէս հանդարտած չէր դեռ սիրտը, ուստի երբ կառքը սրարշաւ կը սուրար, ինք առանց ծրարը դուրս հանելու, ձեռքովը համրեց անոր պարունակութիւնը, որմէ բան մը կողոպտելու ժամանակ չէին ունեցած թշուառականները: Անփորձ տղան սարսռում կը զգար երեւակայելով հետեւանքը իր անխոհեմութեան, եթէ հրաշքով մը չազատէր անկէ: Հիմա գրեթէ նոր աշխարհ եկածի պէս էր և սրտատրոփ կը սպասէր հետեւեալ օրուան, ուր պիտի միանար Սէմսըններուն և պիտի շարունակէր իր նախանձելի կեանքը այս ընտանեաց մէջ:

Երբ օթէլ հասաւ, գիշերը բաւական առաջացած էր արդէն. ուղղակի սենեակն ելաւ ու մինչեւ լոյս անքնացաւ իրարմէ տարբեր յուզումներով: Առտուն ճաշէն առաջ, Սըր Սէմսըն գտաւ զինք սրահին մէջ և իրիկուան յուզումներուն տպաւորութիւնը կարդալով դէմքին վրայ.

—Անհանգի՞ստ էիք, բարեկամս, ըսաւ, երէկուընէ ի վեր տեսած չեմ զձեզ:

—Այո՛, թեթեւ տկարութիւն մը ունեցայ, բայց անցաւ հիմա ընտանեկան դեղերով:

—Օ՜ օ՜ հիւանդանալէ պէտք է զգուշանալ, ճամբորդութեան, մանաւանդ տաք կլիմաներու ճամբորդութեան ամենէն մեծ թշնամին հիւանդութիւնն է, պէտք է չափաւոր կեանք վարել և այն բաները միայն ուտել, որոնք առողջութեան չեն վնասեր:

—Փորձը պիտի սովրեցնէ անշուշտ այդ նախազգուշութիւնները, այսուամենայնիւ բաւական տոկուն կազմըուածք ունիմ և առողջութիւնը երբէք խնդիր ըրած չեմ:

Առողջապահական զգուշութեան վրայ երկարօրէն խօսելէ ետք, ճամբորդութեան վրայ դարձուց պաշտօնատարը խօսքը ու երիտասարդը հարցափորձելով.

—Պատրա՞ստ էք, ըսաւ, երկու օրէն պիտի մեկնինք, հանգստաւէտ շոգենաւի մը հանդիպեցանք որ ախորժելի պայմաններով պիտի տանի զմեզ:

—Իմ մասիս, ես միշտ պատրաստ եմ և ձեր փափաքութիւնը ե՛րբ հրաման ընէ կրնամ մեկնիլ:

—Մենք ալ պատճառ չունինք յապաղելու, ուրեմն վաղը չէ միւս օր կը մեկնինք ասկէ և հազիւ որոշեալ ժամանակին կը հասնինք Սուէզ:

Օթէլին տէրը թէեւ Յովհաննէսը ներկայացուցած էր պաշտօնատարին, սակայն բան չէր լսած անոր զբաղումին նկատմամբ, միայն իբր պատուաւոր հէնրիմէն ճանչցուած էր և անգլիացին ալ ներկայացուածին հակառակ բան չէր տեսած երիտասարդին վրայ: Եթէ մինակ օթէլի ընկերակցութիւն մը ըլլար, գուցէ այնչափը բաւական սեպուէր առժամանակեայ տեսակցութեանց համար, բայց որովհետեւ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի կատարէին միասին և որովհետեւ Սըր Սէմսըն և ամուսինը հաճոյք կը զգային Յովհաննէսէն, պաշտօնատարը կը փափաքէր հիմնապէս ուսումնասիրել ընտանիքին այս նորատաց բարեկամը, կարելի եղածին չափ մօտէն ծանօթանալով անոր հետ: Ուստի խօսակցութեան ընթացքին այնպիսի վարպետ դարձուածք մը տուաւ որ երիտասարդը ստիպուի ինքնաբերաբար ըսել թէ, ի՛նչ գործով կը ճամբորդէ Հնդկաստան:

Կացութիւնը դժուարին էր, ամէն բանի կրնար պատասխանել Յովհաննէս, բայց այս հարցումէն. ի՛նչ գործ ունէր Հնդկաստանի մէջ. ի՛նչ ընելու կ'երթար ինք չէր գիտեր որ խօսակիցին հաղորդէր: Քիչ մը տատամսեցաւ. կմկմաց, խօսքերը ծամծմեց և վերջ ի վերջոյ ըսաւ, որ առեւտրական ուսումնասիրութիւն մը ընելու կ'երթար Պոմպայ:

—Ո՞ր տան կողմէ, հարցուց Սըր Սէմսըն:

—Իմ հաշւոյս կ'երթամ, պատասխանեց երիտասարդը վերջին ատրճան նետելով այս հարցումներէն:

Պաշտօնատարը անոր խօսելու կերպերէն, նիստ ու կացէն և շարժուձեւերէն կը կռահէր որ համեստ ընտանիքի մը դաստիարակուած զաւակն էր ու նիւթական դիրք մը չունենալու համար կ'ընէր այս ճամբորդութիւնը: Հիմա բոլորովին հաստատուեցաւ իր նախապէս կազմած գաղափարին վրայ.

—Ո՛րչափ որ կ'ենթադրեմ, ըսաւ, հաստատ որոշում մը չունիք Պոմպայի մէջ ձեր ընտրելիք ասպարէզին նկատմամբ. եթէ գիտնայի որ անտեղութիւն մը չի կայ, պիտի առաջարկէի որ անձնական քարտուղարի հանգամանքով ճամբորդէք մեզի հետ մինչեւ Պոմպայ ուր այս պաշտօն արգելք մը ըլլալէ աւելի միջոց մը կ'ըլլայ ձեզ՝ առեւտրական հրապարակը ձեռնհասօրէն ուսումնասիրելու:

(Շարունակելի)